

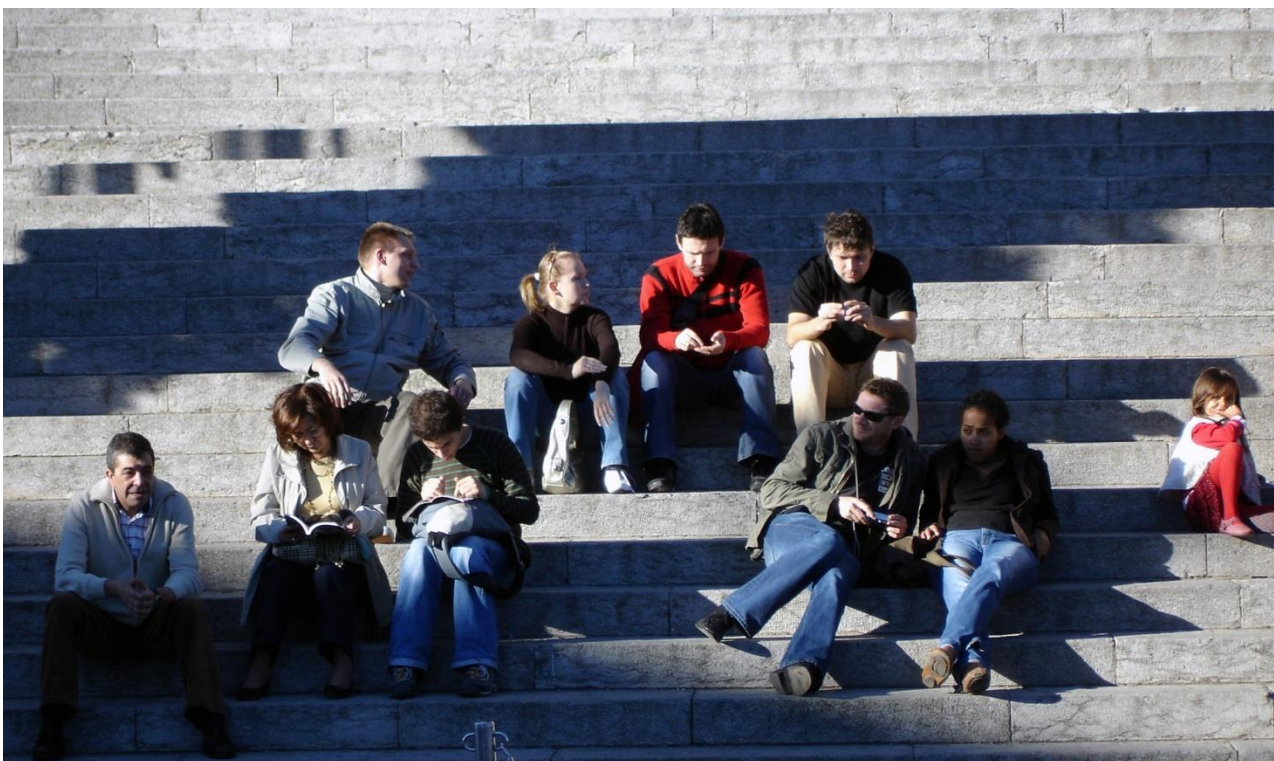
Til
Socialstyrelsen

Dokumenttype
Afsluttende afrapportering

Dato
Januar, 2017

EVALUERING AF PULJE TIL OPSPORING OG SCREE- NING AF UNGE PÅ ERHVERVSUDDANNELSER

AFSLUTTENDE EVALUERING



EVALUERING AF PULJE TIL OPSPORING OG SCREENING AF UNGE PÅ ERHVERVSUDDANNELSER AFSLUTTENDE EVALUERING

INDHOLD

1.	INDLEDNING	1
1.1	Baggrunden for puljerne	1
1.2	Formål med puljerne og oversigt over projekterne	2
1.3	Puljeprojekterne	3
1.4	Overordnet analysedesign, metode og datakilder	3
1.5	Læsevejledning	6
2.	KONKLUSIONER	7
2.1	Puljens resultater og effekter	7
2.2	Projekternes indhold og aktiviteter	8
2.3	Projekternes implementering	8
3.	INDSATSERNES INDHOLD OG AKTIVITETER	10
3.1	Opsporing og screening af eleverne	10
3.2	Aktiviteter i de individuelle samtaleforløb og gruppesamtaler	11
3.3	Aktiviteter for de fagprofessionelle på erhvervsskolerne	17
4.	DELTAGERNES BAGGRUND OG PROFIL	20
4.1	Baggrundskarakteristik og udgangspunkt ved opstart af indsatsen	21
4.2	Elevernes vurdering af deres trivsel og skolegang ved forløbsstart	25
4.3	Har målgruppen ændret sig over tid og hvad skyldes det?	26
5.	PULJENS RESULTATER OG EFFEKTER	27
5.1	Resultater – får børn og unge det bedre?	27
5.2	Registerbaseret effektmåling	30
6.	IMPLEMENTERINGSFAKTORER	34
6.1	Ledelsens rolle	35
6.2	Organisering og samarbejdspartnere	36
6.3	Målgruppen	38
6.4	Medarbejderne	40
6.5	Kompetenceudvikling og opkvalificering	41
7.	FORANKRING AF INDSATSEN	42

BILAG

Bilag 1: Detaljeret data fra målgruppeanalyserne

Bilag 2: Fremgangsmåde for den registerbaserede effektevaluering

Bilag 3: Spørgeskemaer – til Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser

Bilag 4: Forandringsteorier for puljerne

1. INDLEDNING

Der er som resultat af Psykiatriaftalen 2011-2014 udmeldt to ansøgningspuljer: 1) Pulje til støtte til familier med børn med psykiske vanskeligheder, og 2) Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser.

Der er gennemført en evaluering af de to puljer, som har haft til formål at tilvejebringe viden, der kan bidrage til at styrke og forankre indsatsen for familier med børn med psykiske vanskeligheder og for unge på erhvervsuddannelser. Evalueringen sigter på at styrke indsatsernes vidensgrundlag, både hvad angår effekterne af indsatsen og indsatsernes aktiviteter.

Evalueringen er gennemført parallelt for de to puljer med et tværgående fokus på puljeniveauet for hver pulje, frem for de enkelte projekter under puljerne. De to evalueringer afrapporteres særskilt.

Denne rapport omhandler **Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser**, og belyser puljeprojekternes tilrettelæggelse, implementering og effekter.

For viden om implementeringen og effekterne af Pulje til støtte til familier med børn med psykiske vanskeligheder henvises til den særskilte rapport om denne pulje

1.1 Baggrunden for puljerne

Baggrunden for ansøgningspuljerne var den fortsatte udfordring med et øget antal unge, som henvises til børne- og ungepsykiatrien. I perioden fra 2004 til 2010 var der sket en stigning på 131 pct. i antallet af børn og unge, der blev henvist til en børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling. Således blev over 15.000 børn og unge henvist i 2010.¹ Den store stigning i antallet af henviste børn og unge skyldtes i særlig grad en vækst i antallet af børn og unge, der blev diagnosticeret med ADHD. Ligeledes var der sket en væsentlig stigning i antallet af børn og unge, der fik diagnosticeret ASD og affektive forstyrrelser. En så markant stigning medførte naturligvis et pres på det psykiatriske system, hvilket har resulteret i lange ventetider på udredning og behandling. Ligeledes blev flere børn og unge afvist i børne- og ungdomspsykiatrien. Dette mønster var u hensigtsmæssigt set ud fra de ubehandlede børn og unge (samt deres familiers) synspunkt, men også fagligt var der et rationale i at iværksætte en tidligere indsats, da visse psykiske lidelser kan forværres, hvis der ikke sættes ind med den rette behandling. Samtidig pegede en række undersøgelser på, at personlige årsager var den mest hyppige grund til frafald fra ungdomsuddannelser². Et væsentligt antal unge frafaldt således deres uddannelse, fordi de havde psykiske vanskeligheder, der udfordrede deres fastholdelse på uddannelsesinstitutionerne.

Initiativet med psykologindsatserne bygger videre på positive erfaringer fra den tidligere psykiatriaftale. Erfaringerne med en række af de initiativer, der blev iværksat som led i psykiatriaftalen 2007-2011, viste positive resultater af en tidligere og målrettet indsats over for psykisk sårbare børn og unge. Evalueringen af netværksgrupper for forældre med børn med psykiske vanskeligheder viste, at familiernes situation bedres gennem en øget forståelse af børnenes sygdom, og forældrene får redskaber til at håndtere sygdommen. Evaluering af Pulje til Psykologhjælp fra

¹ BUP-basen 2011.

² Psykiatrifondens undersøgelse om årsager til frafald på erhvervsuddannelser, 2009.

2011³, hvoraf tilbud om psykologhjælp på ungdomsuddannelser indgår, viste, at psykologhjælpen til frafaldstruede unge havde en væsentlig effekt. Dels opnåede de unge bedre trivsel, dels lykkedes det i højere grad at fastholde de unge på uddannelsen. Endvidere var der for uddannelsesinstitutionerne – samt samfundsmæssigt – et økonomisk ræsonnement i at bekæmpe frafald gennem en målrettet indsats med psykologhjælp.⁴

1.2 Formål med puljerne og oversigt over projekterne

Der er som del af psykiatriaftalen 2011-2014 udmeldt to ansøgningspuljer: 1) *Pulje til støtte af familier med børn med psykiske vanskeligheder* og 2) *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*. Puljemidlerne skal fortsætte eksisterende og igangsætte nye projekter med henblik på at videreudvikle de effektfulde indsatser over for gruppen af psykisk sårbare unge, der var iværksat som led i den tidligere psykiatriaftale 2007-2010.

Formålet med projekterne i *Pulje til støtte af familier med børn med psykiske vanskeligheder* er at yde støtte og rådgivning til forældre eller primære omsorgspersoner. Det er tanken, at man ved at styrke forældrenes kompetencer og redskaber til at håndtere barnets vanskeligheder kan

- forbedre familiens livsvilkår,
- skabe øget grad af trivsel og
- bidrage til, at barnet i mindre grad har behov for at være i kontakt med psykiatrien, at blive indlagt eller at blive anbragt uden for hjemmet.

Gennem netværksgrupperne skal forældrene styrkes i at håndtere de problemstillinger, som barnets vanskeligheder kan medføre for såvel barnet, forældrene, eventuelle søskende og for familien som helhed.. Projekterne skal dermed også bidrage til at forældrene, eventuelle søskende og barnet eller den unge kan blive sammen som en familie og dermed forebygge anbringelse og indlæggelse af barnet eller den unge.

Formålet med projekterne i *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser* er at opspore, screene og yde støtte og rådgivning til elever, der er frafaldstruede på grund af psykologiske vanskeligheder. Det gøres med henblik på at

- skabe øget trivsel og selvtillid for eleverne sikre, at de gennemfører en ungdomsuddannelse og dermed ruste dem bedre i forhold til deres voksne liv.

Elevernes forudsætninger for at håndtere egne problemstillinger skal forbedres, således, at de fremadrettet kan fokusere på skole, uddannelse og arbejdsliv. Lærere, studievejledere og mentorer skal ligeledes gennemgå en kompetenceudvikling i forhold til at tage hånd om de frafaldstruede elever og at bibeholde et lærerigt og inkluderende læringsmiljø. Lærere, mentorer og studievejledere skal desuden være konstruktive i forhold til at guide de frafaldstruede elever og til at modtage andre støtteformer eller uddannelsesstilbud, der passer bedre til elevens kompetencer end elevens nuværende uddannelsessituation.

³ Evaluering af pulje til psykologhjælp, Rambøll Management Consulting og Region Midtjylland for Servicestyrelsen, 2011.

⁴ Jf. Rambølls oplæg på KL's og Socialministeriets konference om "Børn og unge med psykiske vanskeligheder - de kommunale muligheder", 14. december 2011.

1.3 Puljeprojekterne

Projektperioden for *Pulje til støtte af familier med børn og unge med psykiske vanskeligheder* har løbet fra 1. november 2011 til 31. oktober 2015, mens *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser* har løbet fra 1. november 2011 til 1. november 2015.

I hver pulje har der deltaget syv projekter. Af tabellen herunder fremgår det, hvor de enkelte projekter har været forankrede. Som det ses, er der både kommunale projekter, projekter forankrede i et samarbejde mellem forskellige aktører samt projekter forankrede i en ngo.

Tablet 1-1: Puljeprojekter

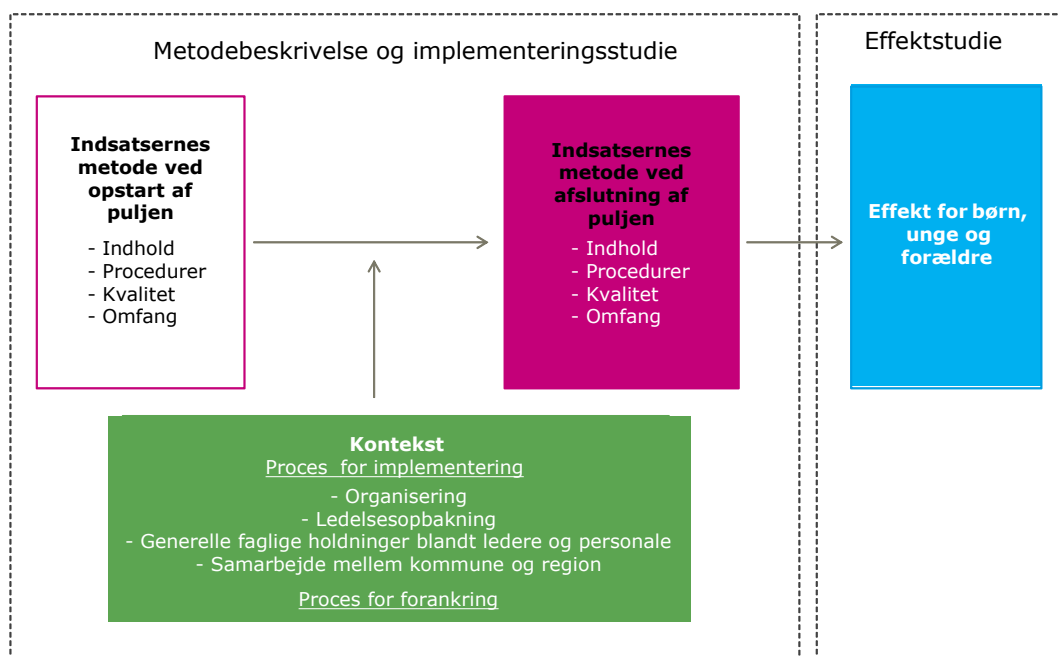
Pulje	Projekt navn	Forankring
<i>Pulje til støtte af familier med børn med psykiske vanskeligheder</i>	Netværk og øget livskvalitet i lokalområdet	Hedensted Kommune
	Familieprojektet	Gribskov Kommune
	Netværksgrupper og rådgivning til forældre til børn med psykiske vanskeligheder	Herlev Kommune
	Støt dit barn	Middelfart Kommune
	Projekt Forældrenetværk	Bedre Psykiatri – Landsforeningen af pårørende
	Netværksgrupper for forældre til børn under 25 år	SIND pårørenderådgivning
	SIF, Sårbare i Familien	Ungdomshjemmet Holmstrupgård, Region Midt
<i>Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser</i>	Netop Nu	Uddannelsescenter Syddanmark
	Hold fast	Tradium, Randers
	Ungdomsprojektet – ta-bu.dk	Psykiatrifondens ungdomsprojekt
	Spire projektet	Taleinstituttet, Region Nordjylland
	Mercantec	Mercantec, Viborg
	PUST	Odense kommune
	TOP-projektet	UU Nordvestsjælland

1.4 Overordnet analysedesign, metode og datakilder

Evalueringsdesignet er bygget op om to spor:

- *En effektevaluering*, der belyser effekterne af indsatserne gennem et egentligt effektstudie med brug af kontrolgruppedesign, med henblik på at skabet højt evidensgrundlag for indsatserne.
- *En beskrivelse af aktiviteterne i indsatsernes metode og analyse af implementering og forankring*, der klart beskriver, hvori indsatsernes aktiviteter består, og hvor der er plads til lokale variationer. Dertil kommer beskrivelser af, hvilke implementerings- og forankringsprocesser der har været gældende i de enkelte projekter.

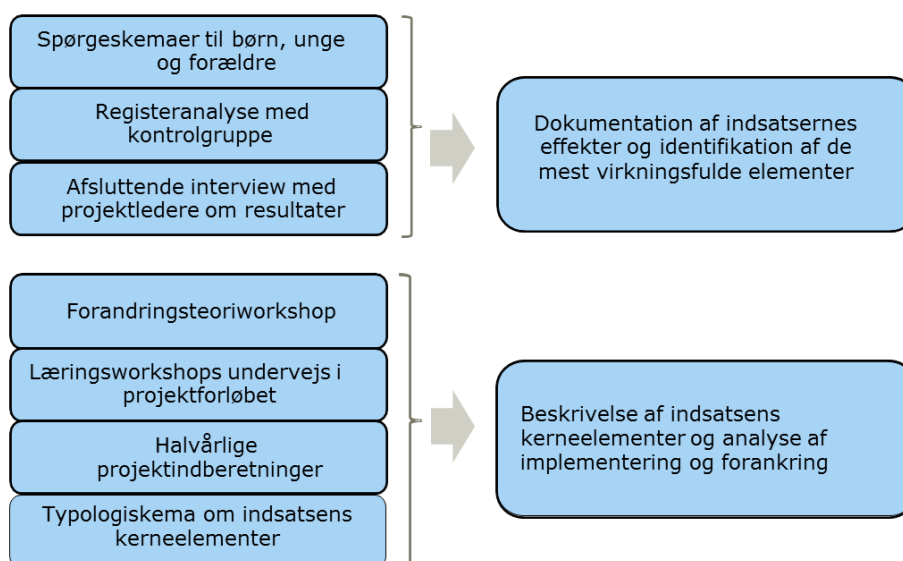
Figur 1-1: Overordnet analysestrategi



Der er anvendt et tværgående evalueringdesign, der er fælles for alle projekterne under puljen. Det vil sige, at der ikke er udarbejdet et specifikt evalueringdesign for det enkelte projekt, men et fælles design med fælles indikatorer. Som led i opstarten af projektperioden blev der gennemført en workshop, hvor der blev udarbejdet en overordnet forandringsteori. Formålet var at sikre et fælles fodslag for forandringsteorien på puljeniveau på tværs af de deltagende projekter. Forandringsteoriene på puljeniveau fremgår af bilag 4. Det valgte design betyder, at resultaterne kan sammenlignes og opsummeres til puljeniveau.

Den nedenstående figur viser i oversigtsform, hvilke datakilder der er anvendt til at belyse de to overordnede dele af evalueringen.

Figur 1-2: Datakilder til at belyse de to overordnede dele af evalueringen



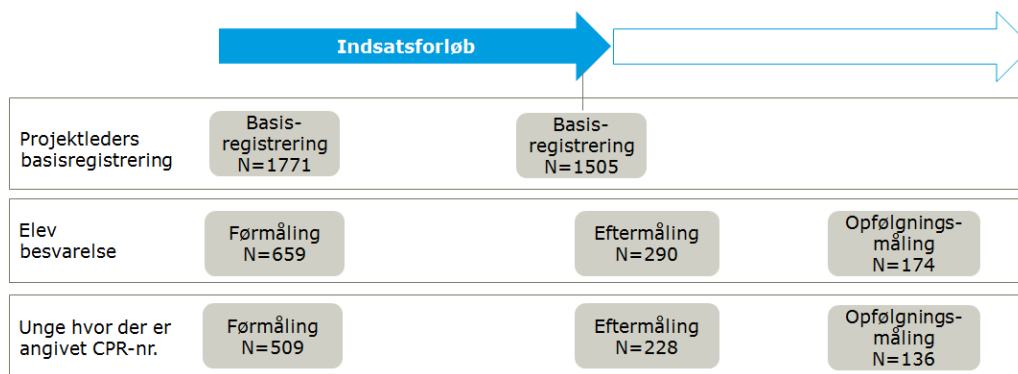
Evalueringens datagrundlag

Indsatsernes resultater og effekter belyses ud fra forskellige datakilder, herunder spørgeskemaer, som de unge på erhvervsskolerne skal besvare. Indledningsvist skal det fremhæves, at der i evalueringen har været et omfattende datamæssigt frafald blandt eleverne.

Projektlederne under *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser* har foretaget en basisregistrering af alle deltagere i indsatsen. Basisregistreringen er foretaget dels forud for igangsættelse af forløbet, dels når forløbet afsluttes. Basisregistreringen kan således tegne et billede af antallet af unge, der har hhv. påbegyndt og afsluttet forløbet, og dermed også hvor mange unge, der afbryder forløbet undervejs.

Der har ligeledes været gennemført en progressionsmåling blandt deltagende, hvor de unge har fået tilsendt et spørgeskema før indsatsen (førmåling), efter indsatsen (eftermåling) og seks måneder efter indsatsen er afsluttet (opfølgende måling). Undervejs i projektperioden har der løbende været fokus på at sikre en høj gennemførelsesprocent blandt deltagerne og ligeledes sikre, at de fik udfyldt de forskellige spørgeskemaer ved opstart, afslutning og opfølgning på forløbet. Det har ikke været muligt at opnå en høj svarprocent for deltagerne, hvorfor er et betydeligt fald i antallet af besvarelser fra førmålingen til efter- og opfølgingsmålingen. Det samme gælder for gruppen, som ikke har angivet deres cpr-numre, og som således ikke indgår i den registerbaserede effektanalyse. Dette omtales i rapporten som et datamæssigt frafald.

Nedenstående figur viser, hvor mange deltagere der har gennemført de forskellige målinger, og giver dermed et overblik over, hvilket datagrundlag der ligger til grund for evalueringen. I starten af hvert kapitel i rapporten angives desuden, hvilke målinger og dermed datagrundlag kapitlet er baseret på.



Indsatsen har været tilbudt til i alt 1771 elever, som udgør puljens grundpopulation, hvoraf 1505 har gennemført indsatsen. Af **grundpopulationen** foreligger der baggrundsoplysninger for 659 elever (dvs. 37 pct. af grundpopulationen). Disse elever udgør evalueringens **undersøgelsespopulation**. Det store datamæssige frafald og manglende baggrundsoplysninger om grundpopulationen betyder, at vi ikke ved, om vores undersøgelsespopulation adskiller sig fra grundpopulationen. Konsekvensen er, at vi ikke kan generalisere resultaterne til den samlede population, men udelukkende kan konkludere, at indsatsen virker for den del af målgruppe, som har gennemført førmålingen.

Da der også er datamæssigt frafald inden for undersøgelsespopulationen har vi gennemført en analyse af datafrafaldet i forhold til den surveybaserede effektanalyse samt den registerbaserede effektanalyse. Analysen af datafrafaldet er gennem-

ført for at undersøge, om eleverne, som ikke har gennemført eftermålingerne adskiller sig fra dem, som har gennemført eftermålingerne.

For målgruppen af elever på erhvervsuddannelser er der ikke et systematisk datafrafald, når der ses på de registerbaserede oplysninger. Det vil sige, at de elever, hvor der er gennemført eftermålinger og opfølgingsmålinger på baggrund af registerdata i høj grad ligner de elever, hvor der er alene er gennemført førmålinger, på en lang række observerbare karakteristika, som kan forventes at påvirke effekten af indsatsen. Det betyder, at resultater baseret på registeranalyser kan fortolkes med betydelig sikkerhed i forhold til de elever, der indgår i evalueringens undersøgelsespopulation.

For de surveybaserede oplysninger er der et systematisk datafrafald, da det i højere grad er yngre, kvindelige og ressourcstærke unge som har gennemført eftermålingerne, hvorimod ældre, mandelige og ressourcsvage unge i mindre grad har besvaret eftermålingerne. Det betyder, at resultater baseret på spørgeskemaerne til eleverne skal fortolkes med stor forsigtighed, da de ikke lader sig generalisere til den samlede gruppe af elever, der indgår i evalueringens undersøgelsespopulation.

1.5 Læsevejledning

Kapitel 2 samler op på rapportens centrale konklusioner vedr. effekter, resultater og implementering.

Kapitlet 3 indeholder en beskrivelse af puljeprojekternes indsatser og aktiviteter.

I **kapitel 4** beskrives deltagerne i indsatserne under puljen.

I **kapitel 5** beskrives effekterne for puljen. Her beskrives den udvikling, som deltagerne har opnået gennem indsatserne, samt hvilke effekter indsatsgrupperne har opnået sammenlignet med kontrolgrupperne.

I **kapitel 6** beskrives de væsentligste implementeringsfaktorer.

I **kapitel 7** sammenfattes forankringen af indsatserne efter endt projektperiode blandt projekterne.

I **bilag** findes detaljeret datafrafaldsanalyser, spørgeskemaerne anvendt i forbindelse med dataindsamlingen samt en nærmere beskrivelse af hvordan effektanalysen med registerbaseret kontrolgruppe er gennemført.

2. KONKLUSIONER

I *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelse* har der på tværs af de syv projekter været 1505 elever som har gennemført et forløb med psykolog-samtaler. Af disse elever er det 290 som har besvaret før- og eftermålingerne og dermed indgår i indeværende evaluering.

På grund af det datamæssige frafald kan puljens resultater og effekter ikke generaliseres til den samlede population af elever på erhvervsuddannelser, men kun til evalueringens undersøgelsespopulation, dvs. de elever, der har besvaret førmålingen. Det betyder, at vi ikke kan sige noget om, hvorvidt de samme resultater og effekter vil indtræffe ved en generel udbredelse af tilsvarende indsatser. Der er gennemført frafaldsanalyser, som indikerer, at indsatserne vil være virkningsfulde ved en mere målrettet udbredelse med fokus på en afgrænset målgruppe med samme karakteristik som evalueringens undersøgelsespopulation.

2.1 Puljens resultater og effekter

Evalueringen viser, at *Puljen til opsporings- og screenings af unge på erhvervsuddannelser* bidrager til en positiv udvikling for trivslen for frafaldstruede elever, samt at elevernes frafald mindskes.

Tabellen nedenfor viser dels de forventede effekter for målgruppen, som beskrevet i puljeudmøntning, dels de reelt skabte resultater og effekter for målgruppen. I kapitel 5 er viden om resultater og effekter udfoldet.

Tablet 2-1: Forventede og opnåede resultater og effekter for *Puljen til opsporings- og screeningsindsatsen målrettet unge på erhvervsuddannelser*

Forventede resultater/effekter	Indfrielse af resultater/effekter
Øget trivsel blandt eleverne	✓
Fald i uddannelsesfrafald	✓

Note: ✓ effekt indtruffet, • effekt delvist indtruffet, ÷ ingen effekt indtruffet, (-) effekt kan ikke vurderes. Trivsel blandt elever vurderes på baggrund af før- og eftermålingen af indsatsgruppen. Uddannelsesfravær vurderes på baggrund af registerdata for indsatsgruppen sammenlignet med en kontrolgruppe.

POSITIV UDVIKLING I ELEVERNES TRIVSEL

Evalueringen viser, at eleverne oplever en positiv udvikling i deres trivsel som følge af indsatsen, og at udviklingen er størst på de parametre, hvor eleverne ved førmålingen angiver at have størst udfordringer, og dermed hvor udviklingspotentialer er størst. Ligeledes viser evalueringen, at de positive resultater, som eleverne har opnået i forbindelse med indsatsen, fastholdes ved opfølgingsmålingen, om end på nogle parametre med en lille nedgang i forhold til eftermålingen, men stadig betydeligt bedre end ved førmålingen. Udviklingen her skal dog ses i lyset af, at de elever, der besvarer eftermålingen ofte har lavere problembelastning ved førmålingen, end de, der ikke har besvaret eftermålingen, hvorfor effekten af indsatsen på elevernes trivsel kan være overestimeret.

LAVERE FRAFALD BLANDT DE ELEVER, SOM HAR MOD- TAGET PSYKOLOG- HJÆLP

Herudover viser evalueringen, at indsatsen bidrager til at rykke en stor del af de elever, der ved forløbsstart var i reel risiko for depression eller stressbelastning med følgende risiko for frafald fra erhvervsuddannelserne, ud af den høje risikozone for depression eller høj stressbelastning ved forløbsafslutningen og at udviklingen er fastholdt ved den opfølgende måling seks måneder efter forløbsafslutningen.

Evalueringen viser samtidig, at puljen til psykologhjælp har positiv effekt i forhold til elevernes frafald fra uddannelse. Dette ses ved, at frafaldstruede elever på skoler, der har indgået i indsatsen, har en smule lavere frafald end frafaldstruede elever på

erhvervsskoler, der ikke har modtaget indsatsen. Evalueringen indikerer imidlertid også, at indsatsens effekter på frafaldet er kortvarige og alene gælder for den periode, hvor indsatsen finder sted, og at effekterne dermed ikke er vedvarende. Der er således ingen forskel på frafaldet fra uddannelse mellem indsatsgruppen og den sammenlignelige gruppe efter 12 måneder.

Også i forhold til de fagprofessionelle er der positive erfaringer med udbyttet. Evalueringen indikerer her, at vejledere, mentorer og undervisere er blevet mere fortlige med brugen af screeningsredskaber og selv er blevet klædt på til at have samtaler med eleverne om deres trivsel og evt. psykologiske problemstillinger.

2.2 Projekternes indhold og aktiviteter

Indsatsens aktiviteter i *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser* er varierende imellem projekterne, ligesom projekternes forankring varierer, idet nogle er forankret mellem skoler og kommuner, nogle i en ngo, mens andre har regional tilknytning.

Flere projekter giver udtryk for, at det opsporende arbejde er styrket gennem projektperioden. Dels har lærere, vejledere og mentorer modtaget opkvalificering i, hvordan opsporing praktiseres, dels har de opsporende aktører opbygget egne erfaringer med, hvad der fungerer godt. Synlighed og tilgængelighed er nøgleord for flere projekter. Synligheden i form af fast/daglig gang på skolerne betyder, at både elever og lærere får en tættere tilknytning og mere direkte kontakt til psykologerne, hvilket dels styrker opsporingen og rekrutteringen af de frafaldstruede elever, dels giver lærerne mulighed for uformel kontakt, ad-hoc sparring og vidensdeling.

Projekterne tilbyder en terapeutisk og en social netværksorienteret indsats til unge frafaldstruede på erhvervsuddannelserne. De terapeutiske eller sociale netværksorienterede indsatser indledes almindeligvis med en forsamtale med eleven, hvor elevens behov og egnethed for terapi vurderes. Den mest udbredte indsats er fastlagte individuelle samtaler, hvor der anvendes en kognitiv psykoterapeutisk tilgang. De individuelle samtaler er ofte af 0,5-1,5 times varighed og kan strække sig over 10-12 gange. Åben rådgivning er en anden form for psykologisk hjælp, der giver mulighed for fri henvendelse fra eleverne. Gruppesamtaler anvendes også som psykologhjælp og indeholder derudover typisk psykoedukation og færdighedstræning, ligesom eleverne indgår i netværk. Gruppesamtaleforløb forløber typisk over fem gange. Også undervisning af eleverne er en del af indsatsen, hvor undervisningsgangene typisk sætter fokus på viden om psykisk sygdom og holdninger hertil.

Ud over indsatsen til de unge tilbyder projekterne kompetenceudvikling af lærere, studievejledere og mentorer på erhvervsuddannelserne i forhold til at opspore, henvise og hjælpe de unge frafaldstruede elever. Sparring og supervision af de professionelle forekommer både i planlagte forløb og ad hoc, når der opstår behov for det. For indsatserne til begge målgrupper er det erfaringen, at det er vigtigt, at psykologerne er synlige, så indsatsen er kendt. Dette opnås eksempelvis ved, at psykologerne er fysisk placeret på skolerne og deltager i det daglige liv på skolen.

2.3 Projekternes implementering

Opbakningen fra ledelsen på de skoler, som projekterne har samarbejdet med, har været af varierende karakter. Projektlederne fra de projekter, hvor der har været mindre opbakning fra skoleledelsen, fremhæver, at det har haft betydning for implementeringen af indsatsen. Projektlederne fortæller, at den væsentligste ledelsesopbakning består i, at der både sendes et signal om og gøres en konkret indsats for,

at skolens personale, projekternes sekundære målgruppe, engagerer sig i projekterne.

DE FYSISKE RAMMER FOR INDSATSEN ER VÆSENTLIG FOR IMPLEMENTERINGEN

Evalueringen viser, at det er væsentligt at tage højde for de fysiske rammer for indsatsen på de enkelte skoler. Det er vigtigt, at der skabes rammer for psykologernes faste tilstedeværelse på skolerne, så muligheder for uformel kontakt styrkes. Samtidig er det vigtigt, at psykologhjælpen foregår i nogle lokaler som er skærmet og skaber et trygt rum for eleverne. En anden pointe består i, at projekternes tilbud om blandt andet samtaleforløb og åben rådgivning skal tilpasses rutinerne på den enkelte skole.

FOKUS PÅ AT AFMYSTIFICERE INDSATSEN FOR ELEVERNE

Især i begyndelsen af projektperioden har det været en vigtig del af projekternes indsats at arbejde med afmystificering og i et vist omfang også aftabuisering blandt eleverne på skolerne ift. "det at gå til psykolog". Det er projekternes erfaring, at dette har været særligt vigtigt i forhold til også at rekruttere mandelige elever, hvor der gennem projektperioden er sket en stigning i antallet og andelen af mandlige elever. I forhold til de fagprofessionelle er det generelle billede, at samarbejdet har udviklet sig over tid med positiv betydning for implementering af projekternes indsatser. Vejledere, mentorer og undervisere er blevet mere fortrolige med projekternes screeningsværktøjer og er begyndt at tænke på projekternes indsatser som en mere integreret del af deres daglige arbejde og skolernes tilbud til eleverne.

STORT ENGAGEMENT BLANDT PROJEKTMEDARBEJDERNE

På tværs af projekterne er det generelle billede, at der har været et stort engagement blandt projektmedarbejderne til indsatsen. Det fremhæves på tværs af projekterne, at psykologernes arbejde har været fagligt krævende, især som følge af elevernes mange og komplekse problemstillinger. Dette kan særligt have udfordret unge og nyuddannede psykologer. Som led i puljen har der ikke været afsat midler til løbende kompetenceudvikling. På trods af dette har der i flere projekter været anvendt supervision og sparring blandt projektmedarbejderne, samt i et vist omfang kurser i eksempelvis narrativ psykologi og psykoedukation.

3. INDSATSERNES INDHOLD OG AKTIVITETER

I indeværende kapitel beskrives de centrale aktiviteter i de indsatser som er gennemført i puljeprojekterne. I boksene nedenfor fremgår kapitlets centrale konklusioner

Boks 3-1: Centrale konklusioner for Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser

På tværs af projekterne, som indgår i **Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser**, består den elevrettede indsats af følgende indhold og aktiviteter:

- Opsporing og screening af eleverne
- Individuelle samtaleforløb med fokus på psykologhjælp og åben rådgivning
- Gruppebaserede samtaleforløb med fokus på netværksarbejde, undervisning og oplæg i forhold til psykiske vanskeligheder.

Indsatsen målrettet de fagprofessionelle i **Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser** består af følgende aktiviteter:

- Kompetenceudvikling i forhold til at spotte tegn på mistrivsel, håndtering og støtte af elever med psykiske vanskeligheder
- Temaaftener
- Ad hoc-sparring.

Puljen til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser udmønter sig i en elevrettet indsats målrettet frafaldstruede elever samt en indsats målrettet de fagprofessionelle på erhvervsuddannelserne. I afsnittet beskrives projekternes arbejde og erfaringer med opsporing og screening af de frafaldstruede elever, hvorefter de to delindsatser aktiviteter beskrives. Viden om projekternes aktiviteter er hentet fra den afholdte læringsworkshop, løbende projektindberetninger, typologiskemaet samt telefoninterviews med alle projektledere ved projektperiodens udgang.

Datagrundlag for indsatsbeskrivelsen

Projektledernes basisregistrering vedr. alle deltagende familier
Halvårlige projektindberetninger
Projektledernes besvarelse af typologiskema
Læringsworkshop
Interviews med projektledere

3.1 Opsporing og screening af eleverne

Af tabellen nedenfor fremgår det, hvem der har opsporet de frafaldstruede elever på uddannelserne. Projekterne har kunnet angive flere svar, og der tegner sig et billede af, at den opsporende rolle har været fordelt mellem forskellige aktører.

Tabel 3-1: Opsporing

Hvem opsporer eleverne?	Lærere	Studie- vejledere	Mentorer	Andet personale*
TOP-projektet				X
PUST	X			
Mercantec	X	X	X	X
Spire Projektet			X	
Ungdomsprojektet tabu.dk		X		
Hold Fast	X	X	X	
Netop Nu	X			
Samlet	4	3	3	2

Kilde: Projektledernes besvarelse af typologiskema.

*Andet personale: Fx privatpraktiserende læger.

Flere projekter giver udtryk for, at det opsporende arbejde er styrket gennem projektperioden. Dels har lærere, vejledere og mentorer modtaget opkvalificering i, hvordan opsporing praktiseres, dels har de opsporende aktører opbygget egne erfaringer med, hvad der fungerer godt. Desuden fremhæves flere tilfælde, hvor den opsporende indsats er unødvendig, fordi eleverne selv er opsøgende i forhold til at skabe kontakt til projektet. Dette sker typisk, når projektets ansatte, eksempelvis en psykolog, fysisk befinder sig på skolen og har sin dagligdag blandt elever og personale. Synlighed og tilgængelighed er således nøgleord for flere projekter, blandt andet i relation til opsporing og rekruttering af de frafaldstruede elever.

Det varierer på tværs af projekterne, om der er anvendt screening af eleverne forud for påbegyndelse af et forløb i projektets regi. Det er endvidere forskelligt, om det er lærere, studievejledere eller projektets psykolog, der foretager screeningen. Kun fire af projekterne har anvendt screening.

3.2 Aktiviteter i de individuelle samtaleforløb og gruppesamtaler

Formålet med de individuelle samtaleforløb og gruppesamtaler er at støtte eleverne med psykiske vanskeligheder i deres tilknytning til uddannelse, at opbygge deres selvværd og medvirke til skabe netværksrelationer for de unge.

Form og indhold for individuelle samtaleforløb og gruppesamtaler

Eleverne i puljens primære målgruppe har været kendetegnet ved mange og komplekse problemstillinger. Projekternes indsatser har afspejlet dette blandt andet ved at tilbyde forskellige og fleksible aktiviteter. Aktiviteterne kan overordnet inddeles i individuelle og gruppebaserede indsatser. De individuelle indsatser har typisk bestået af samtaler med en psykolog eller åben rådgivning og har strakt sig over 3-6 sessioner fordelt på mellem 2-4 måneder. Nogle projekter har haft et loft på mellem 6-12 samtaler, mens andre projekter har ladet det være afhængig af den enkelte elevs behov, hvor mange samtaler der er tilbud og afholdt.

De gruppebaserede indsatser har typisk bestået i gruppesamtaler eller undervisning af eleverne. Gruppesamtalerne har for de fleste projekters vedkommende været organiseret i forløb på 7-8 sessioner over 2-4 måneder. Som det fremgår af nedenstående tabel, har langt de fleste elever (95 pct.) på tværs af projekterne modtaget den individuelle indsats, mens henholdsvis 3 pct. og 1 pct. har deltaget i gruppesamtaler eller både modtaget den individuelle og den gruppebaserede indsats.

Tabel 3-2: Hvilken form for psykologhjælp har eleven modtaget?

Indsatsstype	Antal	Andel
Individuelt samtaleforløb	1.430	95 pct.
Gruppesamtaler	44	3 pct.
Både individuelt samtaleforløb og gruppe-samtaler	18	1 pct.
Ved ikke	13	1 pct.
Samlet	1.505	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (forløbsafslutning)

I det følgende ses der nærmere på projekternes brug af forskellige elementer i henholdsvis individuelle og gruppebaserede indsætter.

Det fremgår af tabellen over elementer som indgår i de individuelle indsætter, at alle syv projekter har tilbudt henholdsvis psykologhjælp og samtaleforløb. Desuden har seks projekter haft åben konsultation, og fem projekter har haft supervision. Tabellen viser, at de fleste projekter har kunnet tilbyde eleverne flere typer hjælp og støtte – eventuelt supplerende.

Tabel 3-3: Elementer i de individuelle indsætter

Indholdselementer	Psykologhjælp	Supervision	Samtaleforløb	Hotline	Åben konsultation	Netterapi	Undervisning i forebyggelse af mistrivsel og psykiske problemer	Cooperative learning	Ungeformidlere	Psykoedukation i klasserne	Oprettelse af netværk, der støtter den unge i fritiden (fysiske eller virtuelle)	Andet
TOP-projektet	X	X	X	X	X							X
PUST	X		X		X	X						
Mercantec	X	X	X	X	X		X			X	X	
Spire Projektet	X	X	X		X		X					
Ungdomsprojektet tabu.dk	X		X									
Hold Fast	X	X	X	X	X		X					
Netop Nu	X	X	X	X	X	X			X	X	X	
Samlet	7	5	7	4	6	2	3		1	2	2	1

Kilde: Projektledernes besvarelse af typologiskema.

I de gruppebaserede indsætter er det ligeledes samtaleforløb og psykologhjælp, der udgør de mest gængse tilbud til eleverne på tværs af de syv projekter. Endvidere har seks projekter afholdt undervisning i klasserne med fokus på at forebygge mistrivsel og psykiske problemer. Projektlederne fremhæver generelt, at arbejdet i klasserne har haft stor betydning, både i forhold til at skabe synlighed om projekternes tilbud, i forhold til at legitimere behovet for psykologhjælp og i forhold til elevernes viden og kompetencer. Opbygning af sidstnævnte har både handlet om at

klæde eleverne på til at forebygge egen mistrivsel, men også til at støtte eleverne i at støtte hinanden. Den kammeratlige støtte og mulighed for at hjælpe en medstuderende i psykisk mistrivsel har ligeledes været tematiseret i projekternes arbejde for at skabe netværk mellem eleverne.

Tabel 3-4: Elementer i de gruppebaserede indsatser

Indholdselementer	Psykologhjælp	Supervision	Samtaleforløb	Hotline	Åben konsultation	Netterapi	Undervisning i forebyggelse af mistrivsel og psykiske problemer	Cooperative learning	Ungeformidlere	Psykoedukation i klasserne	Oprettelse af netværk, der støtter den unge i fritiden (fysiske eller virtuelle)	Andet
TOP-projektet			X									
PUST	X		X				X			X		
Mercantec	X	X	X	X	X		X			X	X	
Spire Projektet	X		X				X			X		
Ungdomsprojektet tabu.dk	X		X		X		X					
Hold Fast	X	X	X	X	X		X				X	
Netop Nu	X		X	X			X	X	X	X		X
Samlet	6	2	7	3	3		6		1	4	2	1

Kilde: Projektledernes besvarelse af typologiskema.

På tværs af både de individuelle og gruppebaserede indsatser er de enkelte indholdselementer uddybet herunder:

Psykologhjælp har både været en del af indsatsen i de individuelle forløb og i gruppeforløbene. I de individuelle forløb har hjælpen primært bestået i kognitiv terapi med udgangspunkt i den enkelte elevs konkrete problematikker. Det fremhæves af flere projekter som vigtigt, at eleven tilskyndes til at være en aktiv deltager i den kognitive terapi, blandt andet ved at have indflydelse på, hvad samtalerne omhandler. Dette giver eleven en følelse af at blive lyttet til og taget alvorligt. Målgruppens komplekse problematikker har stillet krav til projekterne om alsidighed og tværfaglig sparring.

Åben rådgivning er en del af de individuelle indsatser og har været en mere central indsats i nogle projekter end i andre. Den åbne rådgivning har ligeledes bestået af psykologhjælp, men har modsat de individuelle samtaleforløb haft til primært formål at afklare elevernes behov for yderligere hjælp samt at støtte eleverne i at løse problematikker af mindre alvorlig psykologisk karakter. I projekterne med åben rådgivning giver projektlederen udtryk for, at denne indsats har været en stor succes blandt eleverne, og at man i noget omfang har måttet afvise elever pga. tidsmangel. Fælles for disse projekter er, at de ansatte psykologer har haft fast arbejdsgang på erhvervsuddannelsesstederne. Dette er fremhævet som betydningsfuldt for opsporing og rekruttering af elever og ligeledes for elevernes brug af eksempelvis åben rådgivning. Psykologens synlighed på skolen og involvering i sko-

lens øvrige aktiviteter kan være med til at nedbryde eventuelle barrierer hos eleverne for at besøge psykologen i rådgivningen. Andre projektledere oplever omvendt, at den åbne rådgivning ikke er blevet benyttet af eleverne. En projektleder foreslår, at dette kan have noget at gøre med, at eleverne føler sig sårbare ved at skulle henvende sig spontant, som det foregår i rådgivningen.

Et vigtigt element i den indsats, som betegnes som **gruppesamtaler**, er netværksarbejde. Flere projektledere fremhæver, at det har været positivt for eleverne at opleve, at de ikke er alene om at have det svært, men at andre unge står med lignende udfordringer eller problemer. Fællesskabet omkring dette kan være med til at skabe et netværk blandt eleverne, som de både direkte og indirekte kan have gavn af. Den direkte gavn kan handle om støtte til at komme til gruppesamtalerne, fx ved at de unge hjælper hinanden med at komme op om morgenen eller henter de elever, der måtte udeblive fra en samtale. Den indirekte gavn handler om, at netværket skaber tryghed og sikkerhed omkring den enkelte unge. Et projekt har anvendt et konkret værktøj til at sætte fokus på elevernes netværk. Eleverne har selv skullet udarbejde såkaldte netværkskort, som er fysiske kort med beskrivelser af de mennesker i deres netværk, de kan gå til med forskellige problemstillinger på forskellige tidspunkter.

Undervisning og oplæg indgår ligeledes blandt de gruppebaserede aktiviteter i flere projekter. Undervisning kan bestå i psykoedukation og mestring i forhold til psykiske vanskeligheder, hvilket kan hjælpe nogle elever til enten selv at håndtere deres vanskeligheder eller at tage kontakt til psykologen for at få hjælp. Endvidere kan undervisningen, og dét at eleverne får den samme viden om psykiske vanskeligheder, være med til at afmystificere eller aftabuisere brugen af psykologhjælp. Desuden er undervisningssituationen med til at skabe synlighed om psykologen, hvilket, projekterne oplever, bidrager til elevernes motivation for at modtage hjælp.

Næsten alle projekter har haft et tilbud om **hotline**, som elever og andre har kunnet ringe til i akutte tilfælde. Hotline giver muligheden for at komme i kontakt med en psykolog eller anden projektmedarbejder. Hotlinen har dog ikke været central i nogle af projekterne, idet eleverne ikke har gjort brug af tilbuddet. Årsagerne hertil kendes ikke, men projekterne oplever, at eleverne gør brug af andre former for kontakt, når de har behov for hjælp. Eksempelvis har et projekt haft et princip om, at elever kunne skrive til psykologen, som derefter hurtigst muligt tog kontakt til eleverne.

Varighed

Tabellen nedenfor opsummerer projekternes individuelle og gruppebaserede indsatser i forhold til, hvor mange samtaler den enkelte elev i gennemsnit har fået samt den gennemsnitlige varighed pr. indsats.

Tabel 3-5: Samtaler og varighed

Indsats og varighed	Antal, gennemsnit pr. elev
Individuelle samtaler	4,3
Individuelle samtaler – varighed pr. samtale (min)	58
Gruppesamtaler	6,5
Gruppesamtaler – varighed pr. forløb (måneder)	2,9
Samlet	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (forløbsafslutning) Note: Individuelle samtaler n=1455, gruppesamtaler n=68. Elever med både individuelt samtaleforløb og gruppesamtaler har registreringer relateret til både gruppe- og individuelle samtaler.

De to følgende tabeller viser projekternes brug af forskellige elementer i henholdsvis individuelle og gruppebaserede indsatser. Det fremgår af tabellen, at alle syv projekter har tilbudt henholdsvis psykologhjælp og samtaleforløb. Desuden har seks projekter haft åben konsultation og fem projekter har haft supervision. Tabellen viser, at de fleste projekter har tilbudt eleverne flere typer hjælp og støtte – eventuelt supplerende.

Eksklusion fra og fastholdelse i indsatsen

Flere projekter fortæller, at de har måttet ekskludere elever af forskellige årsager. Den primære årsag har været elevernes alder, idet puljens målgruppe har været begrænset til unge op til 25 år. På flere erhvervsskoler ansues dette som et problem, idet skolerne har mange elever over 25 år. Enkelte projekter har, når der har været ledige tider hos en psykolog, imødekommet nogle af disse elevers ønsker om hjælp.

Nogle elever er desuden blevet ekskluderet fra projekternes indsatser som følge af mere komplekse eller alvorlige problemstillinger, end projekterne har kunnet håndtere. I de tilfælde har projektets medarbejdere taget ansvar for at henvise eleverne til eksempelvis egen læge eller psykiatrien.

Endvidere har nogle elever måttet ekskluderes fra projekterne på grund af deres manglende motivation for at modtage indsatsen. Fastholdelse af eleverne i indsatsen, herunder risikoen for manglende motivation med eksklusion fra indsatsen som yderste konsekvens, har været et selvstændigt element i projekterne i såvel den elevrettede som den fagprofessionelle indsats. I boksen nedenfor ses eksempler på, hvordan projekterne har arbejdet med fastholdelse af eleverne. Det fremgår af eksemplerne, at både den overordnede tilrettelæggelse af indsatsen og den spontane kontakt mellem elev og psykolog har betydning for fastholdelsen.

Boks 3-2: Eksempler på tiltag for at fastholde eleverne i indsatserne

“Vi kontakter elever, der udebliver, per sms, e-mail eller telefon. Hvis det ikke virker, kontakter vi henviser og beder denne kontakte eleverne.”

Projektleder, TOP-projektet

“[Vi fastholder eleverne i forløbene via] den hurtige dag-til-dag-indsats, tæt kontakt, hyppige samtaler, koordinering med relevante personer, sms-kontaktregistrering af aftaler i kalender og aftaler med lærere/virksomheder.”

Projektleder, Mercantec

“[Vi fastholder eleverne] ved at tilbyde en relevant indsats afpasset elevens problemer og motivation. Elever, der selv er motiverede for at kontakte psykologerne, har ikke problemer med at fastholde sig i forløbet. Der kan være problemer med at huske, hvornår de skal til psykolog næste gang. Her sender vi en sms, eller vi aftaler sammen med eleven og kontaktlæreren, at kontaktlærer hjælper med at minde eleven om aftalen. Evt. kan vi hente eleven ud fra undervisningen.”

Projektleder, Netop Nu Projektleder, Familieprojektet

Afslutning af elevrettede samtaleforløb og viderehenvisning

Hvad angår afslutning af de elevrettede samtaleforløb, angiver projekterne i overvejende grad, at dette foregår efter planen, hvilket vil sige, at samtaleforløbet gennemføres. Tabellen nedenfor viser endvidere, at 14 pct. af samtaleforløbene afsluttes, fordi eleven ikke længere finder, at de har behov for hjælp. Flere projektledere

fremhæver dog i relation til dette, at nogle elevers egne beslutninger om at stoppe i forløbene før tid kan være uhensigtsmæssige, fordi de falder tilbage i gamle problematikker. Der ligger således en udfordring i at fastholde nogle elever i forløbene, selvom de selv oplever, at de ikke længere har behov for hjælp.

Tabel 3-6: Samtaleforløbets afslutning

Afslutning	Antal	Andel af forløb
Det planlagte samtaleforløb er gennemført	987	58 pct.
Eleven føler ikke længere, han/hun har behov for hjælp	245	14 pct.
Eleven er stoppet på skolen	140	8 pct.
Kontakten til eleven er mistet	116	7 pct.
Eleven er henvist til et andet tilbud	106	6 pct.
Andet	99	6 pct.
Ved ikke	4	0 pct.
Samlet	1.697	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (forløbsafslutning). Note: Det har været muligt at sætte mere end ét kryds. Antal basisregistreringer (ved forløbsafslutning), som ligger til grund for spørgsmålet n=1.505.

I forlængelse heraf fremhæver nogle projektledere, at det er vigtigt, at den opsøgende aktør følger op på den unge såvel under som efter et eventuelt samtaleforløb hos psykologen. Dette kan give den unge en følelse af kontinuitet og sammenhæng mellem forskellige indsatser og/eller instanser.

Alle projekter har i forskelligt omfang samarbejdet med eksterne parter, eksempelvis praktiserende læger, i de tilfælde, hvor en elev har haft behov for yderligere hjælp og støtte, end projektet har kunnet give. Karakteren af samarbejdet behandles i afsnit 6.2, mens det i nærværende sammenhæng kort beskrives, hvordan forskellige samarbejdsrelationer har været en del af den elevrettede indsats i projekterne.

Tabellerne nedenfor giver et billede af, i hvor stort omfang projekterne har gjort brug af viderehenvielse af eleverne til øvrige instanser, samt hvilke instanser der i så fald er henvist til. Af tabellerne fremgår det, at for knap en tredjedel (27 pct.) af forløbene er eleven henvist til egen læge ved forløbsafslutningen. Særligt har projekterne henvist elever til egen læge, behandlingspsykiatrien og andre foreninger. Mange projekter fortæller endvidere, at de har henvist elever til tilbud lignende det, projektet selv har kunnet give, hvis eleven har måttet afbryde eller afslutte forløbet inden for projektet. Disse tilbud har både været i kommunalt og frivilligt regi.

Tabel 3-7: Har projektet henvist elever til andre tilbud?

Henvielse	Antal	Andel
Eleven er ikke henvist til andre tilbud	1.107	69 pct.
Egen læge	443	27 pct.
Ved ikke	66	4 pct.
Samlet	1.616	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (forløbsafslutning). Note: Det har været muligt at sætte mere end ét kryds. Antal basisregistreringer (ved forløbsafslutning) som ligger til grund for spørgsmålet n=1.505.

Table 3-8: Hvilke andre tilbud er eleverne henvist til (instans)?

Instans						Andet
	Egen læge	Privat-praktiserende psykolog	Social-psykiatrien	Behandlings-psykiatrien	Forløb gennem relevant forening*	
TOP-projektet	X	X	X	X	X	
PUST	X			X	X	
Mercantec	X		X	X	X	
Spire Projektet	X			X	X	
Ungdomsprojektet tabu.dk	X				X	
Hold Fast	X			X	X	X
Netop Nu	X			X	X	
Samlet	7	1	2	6	7	1

Kilde: Projektledernes besvarelse af typologiskema.

* Relevante foreninger som fx TUBA, Børn, Unge og Sorg eller Kræftens Bekæmpelse.

Foruden samarbejdet med ovenstående aktører, har flere projekter i noget omfang søgt at inddrage elevernes sociale netværk, herunder særligt elevernes forældre eller andre familiemedlemmer i de tilfælde, hvor der er givet samtykke til det fra eleverne selv. At inddrage familien fremhæves som et positivt tiltag for at skabe sammenhæng mellem forskellige dele af elevens liv. Et projekt beskriver endvidere, at eleverne i målgruppen er udfordrede, hvad angår det "hjemmearbejde", der gerne skal foregå mellem psykologsamtalerne i et givent forløb. Eleverne har ikke overblik og overskud til selv at få dette gjort, men kan hente støtte fra familiemedlemmer, hvis de er inddraget i processen. På den måde kan samarbejde med eksterne parter i elevens sociale netværk virke understøttende i forhold til indsatsen.

3.3 Aktiviteter for de fagprofessionelle på erhvervsskolerne

Indsatsen målrettet de professionelle på erhvervsuddannelserne har bestået i kompetenceudvikling. Af nedenstående tabel fremgår, hvad kompetenceudviklingen i de forskellige projekter har haft fokus på.

Table 3-9: Kompetenceudvikling af professionelle på erhvervsuddannelser

Kompetenceudvikling	Anvendelse af screenings-tilgange/redskaber			Håndtering og støtte af elever med psykiske vanskeligheder	Andet
	Spotte tegn på mistro	Psyko- edukation			
TOP-projektet	X	X	X	X	
PUST	X	X		X	X
Mercantec	X	X	X	X	
Spire Projektet		X	X	X	
Ungdomsprojektet tabu.dk		X		X	
Hold Fast	X	X	X	X	
Netop Nu		X	X	X	
Samlet	4	7	5	7	1

Kilde: Projektledernes besvarelse af typologiskema.

De fleste projekter har givet **kompetenceudvikling** med fokus på at give målgruppen kompetencer til at spotte frafaldstruede elever. Flere har desuden gennem-

ført psykoedukation og trænet målgruppen i at håndtere elever med psykiske vanskeligheder.

Foruden kompetenceudvikling via undervisning har flere projekter afholdt temamøder med fokus på nogle af de problemstillinger, de professionelle på erhvervsuddannelserne kan møde hos eleverne. I det omfang, de fagprofessionelle har deltaget ved temamøderne, har der været positive tilkendegivelser af de ekstra perspektiver, møderne har kunnet bidrage med. Målgruppen har dog generelt haft meget at se til, og derfor begrænset tid, og flere projekter oplever ikke, at der har været overskud til at deltage i ekstra aktiviteter.

Nogle projekter beskriver en udvikling i fokuset for den kompetenceudvikling, der er gennemført gennem projektperioden. Generelt har det haft betydning, at vejledere, mentorer og undervisere efterhånden har opbygget erfaring med at spotte og screene elever. Denne erfaring har de kunnet bringe med ind i undervisningen. Desuden har nogle projekter over tid fokuseret mere på, hvordan de fagprofessionelle selv kunne opbygge kompetencer til at håndtere elevernes problematikker, før de har henvist til psykologen. Målgruppen er i disse tilfælde søgt rustet til at indgå i dialog med eleverne om de problemstillinger, som eksempelvis screeningsamtalen har kastet lys på. Dette er sket gennem undervisning og i nogle projekter ved, at vejledere, mentorer eller undervisere har deltaget i samtalen med psykologen og eleven.

Flere projektledere fremhæver, at den **uformelle dag-til-dag-sparring** mellem psykolog og vejleder, mentor eller underviser udgør en væsentlig del af den professionelle indsats. Den daglige kontakt giver anledning til, at de fagprofessionelle løbende får svar på eller inputs til umiddelbare spørgsmål eller problemstillinger. Projekterne fremhæver dette som en styrke og som en vigtig del af den samlede indsats over for målgruppen.

I forbindelse med midtvejsevalueringen af puljen blev der afholdt en læringsworkshop for projekterne. Her blev projekternes aktiviteter drøftet og beskrevet. Den uformelle sparring blev i den sammenhæng beskrevet som **ad hoc-sparring**, jf. nedenstående boks, og det blev ekspliciteret, at ad hoc ikke skal forstås negativt, men i stedet som en betegnelse for muligheden for kontinuerlig kontakt og behandling af problemstillinger.

Boks 3-3: Projekternes definition af ad hoc-sparring

- Håndtering af **enkelte konkrete problemer**, der dukker op, og som skal håndteres nu og her
- Systematisk sparring inden for **åbningstider**, hvor undervisere og mentorer kan henvende sig til psykologerne
- **Et prik på skulderen** på lærerværelset til **snak med studievejleder**.
- **Opstår løbende**, og **når problemerne er der** – lærernes oplevelse af, at de kan komme og få sparring, når det brænder på, giver dem tryghed. Det er projekternes erfaring, at de professionelle sætter stor pris på dette.

For at ovenstående ad hoc-sparring kan forekomme, er det væsentligt, at projekternes medarbejdere er **synlige** på skolerne. Mange projekter har iværksat en aktiv indsats for dette gennem blandt andet opslag, postkort og oplæg ved projektlederen. Det, som dog fremhæves som nøglen til synlighed, er fysisk tilstedeværelse af medarbejderne på skolerne. Eksempelvis psykologens **tilstedeværelse** opleves af

nogle som en nødvendig faktor for at opnå succes med indsatsen for såvel de professionelle som eleverne. Et projekt har i løbet af projektperioden ændret organisering fra at være fysisk placeret uden for skolerne til at være fysisk placeret på skolerne, og skiftet fremhæves som centralt for samarbejdet med begge målgrupper.

Projekterne lægger vægt på, at det i relation til de professionelle har handlet om at skabe et fælles fundament – skolen og projektet imellem – for at forstå, hvilke opgaver denne målgruppe har stået/står med i forhold til eleverne. Når psykologen er til stede på skolen og kender skolens personale og elever, er der større sandsynlighed for, at fundamentet etableres og dermed, at formelt og uformelt samarbejde og sparring opstår.

4. DELTAGERNES BAGGRUND OG PROFIL

I dette afsnit beskrives de deltagende elever i *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*. Deltagerne beskrives på baggrund af de indsamlede kvantitative og kvalitative data samt ved brug af registerdata⁵.

Boks 4-1: Centrale konklusioner for *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*

På tværs af målgruppen i ***Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*** er der følgende karakteristika:

- 1505 unge har gennemført et forløb med psykologsamtaler
- Tre ud af fire elever, der har modtaget indsatsene, er kvinder. Eleverne er i gennemsnit ca. 18 år ved forløbsstart. Derudover ses det, at 2 pct. af eleverne, som indgår i målgruppen, er indvandrere eller efterkommere.
- Eleverne har i gennemsnit 8,5 kontakter med almen læge årligt, og 10,4 pct. har endvidere været eller er fortsat i kontakt med den regionale eller kommunale psykiatri.
- Målgruppen er udvidet undervejs i projektperioden. Da halvdelen af eleverne ved forløbsstart er registreret på det erhvervsfaglige grundforløb, 20 pct. er indskrevet på en erhvervsfaglig uddannelse, 14 pct. på det erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb, mens 3 pct. går på en forberedende uddannelse. For de sidste 11 pct. har det ikke været muligt at identificere deres uddannelsesretning i registrene.
- Målgruppen har forskellige problemer, som har givet anledning til psykologhjælpen. For 35 pct. af elevernes vedkommende vurderer projektlederne, at det er psykiatrinære problemstillinger, der ligger til grund for elevens behov for psykologhjælp. For 30 pct. har problemer i hjemmet været udslagsgivende, mens det for 26 pct. skyldes eksistentielle vanskeligheder og for 19 pct. sociale problemer.
- Før indsatsen igangsættes, har halvdelen af de unge aktivt overvejet at droppe ud af deres uddannelse på mindst ét tidspunkt i løbet af de sidste to uger før forløbsstart
- Målgruppen er ved forløbsopstart oftest hverken glade eller engagerede i forhold til deres skolegang.

Datagrundlag for karakteristikken

Karakteristikken er baseret på data fra førmålingen, dvs. spørgeskemaundersøgelse til unge. Beskrivelsen bygger på besvarelser vedr. en population på 659 unge. Herudover indgår oplysninger fra projektledernes basisregistrering, som omfatter alle unge, der er påbegyndt indsatsen. Populationen er her 1505 unge samt registerdata for elever, der har oplyst CPR-nr., dvs. 509 elever.

⁵ Når en elev begynder at modtage én af projekternes indsatser, opretter en projektmedarbejder eleven i spørgeskemadatabasen og udfylder enkelte baggrundsoplysninger om eleven (se elev- og projektmedarbejderskema i bilag 2). Herefter sendes et førmålingsspørgeskema til eleven. Når eleven afslutter forløbet, angiver en projektmedarbejder vedkommende som "afsluttet", hvorefter eftermålingsskemaerne sendes til eleven.

4.1 Baggrundskarakteristik og udgangspunkt ved opstart af indsatsen

I dette afsnit beskrives de deltagere, der har modtaget psykologisk støtte under puljen med afsæt i hhv. projektledernes basisregistrering af alle deltagerende elever og registerdata for elever, der har oplyst CPR-nr. Herefter præsenteres elevernes vurdering af deres egen situation, som den så ud ved forløbsstart baseret på alle elever, som har besvaret førmålingen, uanset om de har gennemført deres forløb eller ej (eller fået tilsendt eftermålingskemaet).

Tabel 4-1 nedenfor viser en række baggrundskarakteristika ved eleverne, der har modtaget projekternes indsatser. Tabellen viser, at der er en overvægt af kvinder i målgruppen. Tre ud af fire elever, der har modtaget indsatserne, er kvinder. Endvidere fremgår det, at eleverne i gennemsnit er ca. 18 år ved forløbsstart, uafhængigt af køn. Derudover ses det, at 2 pct. af eleverne, som indgår i målgruppen, er indvandrere eller efterkommere. På erhvervsskolerne, som indgår i evalueringen, er det 10 pct. af eleverne, som er indvandrere eller efterkommere. Dvs. at elever, som er indvandrere eller efterkommere, er underrepræsenteret i indsatsen.

Eleverne har i gennemsnit 8,5 kontakter med almen læge årligt, og 10,4 pct. har endvidere været eller er fortsat i kontakt med den regionale eller kommunale psykiatri.

Hvad angår målgruppens familiære kontekst, synes der ikke at være nogen familietyper, der særligt kendetegner eleverne. Dog bemærkes det, at ca. én ud af tre elever ikke bor hjemme til trods for en gennemsnitsalder på 18,4 år. Hvad angår elevernes forældres uddannelsesniveau og socioøkonomiske status, har godt halvdelen en erhvervsuddannelse som højeste uddannelse ligesom knapt halvdelen er angivet som ufaglærte lønmodtagere. Endvidere er en relativt stor andel af forældrene, 13,4 pct., midlertidigt uden for beskæftigelse.

Tabel 4-1: Baggrundskarakteristika for deltagere, der har angivet et cpr-nummer

Baggrundsoplysninger	
Kvinde	75 pct.
Mand	25 pct.
Indvandrer eller efterkommer	2 pct.
Alder (år)	18,4
Familiebaggrund	
Familietype	
- Samlevende	40 pct.
- Enlig forælder	26 pct.
- Ikke hjemmeboende	34 pct.
Forældres højeste uddannelse (pct.)	
- Grundskole/ukendt	16 pct.
- Gymnasial uddannelse	2 pct.
- Erhvervsuddannelse	54 pct.
- Videregående uddannelse	25 pct.
- Begge forældre ukendt uddannelse	2 pct.
Forældres højeste socioøkonomiske status (pct.)	
- Lønmodtager, højt eller mellemniveau	31 pct.
- Lønmodtager, lavt niveau	7 pct.
- Lønmodtager, ufaglært	44 pct.
- Midlertidig uden for beskæftigelse	13 pct.
- Udenfor arbejdsmarkedet	4 pct.
Kontakt til sundhedsvæsenet	
Antal kontakter, almen læge (seneste år)	8,5
Kontakt med psykiatri (regional eller kommunal)	10 pct.

Note: Danmarks Statistiks. For kilderegister for hvert variabel se Bilag 1. Bruttoanalysepopulation (elever på en erhvervs- eller erhvervsgymnasial uddannelse med uddannelsesstart inden 1. oktober 2015, n=327). Anm.: Ved aflæsningen af binære baggrundsvARIABLE skal eksempelvis "indvandrer eller efterkommer" forstås som, at 2,1 pct. af indsatsgruppen er indvandrer eller efterkommer, mens 98,6 pct. af indsatsgruppen er af dansk oprindelse.

Opdelingen af lønmodtagere er foretaget på baggrund af Danmarks Statistiks SOCIO-klassifikation, som er den danske version af den internationale socioøkonomiske klassifikation. Lønmodtager, højt niveau omfatter jobstillinger, der forudsætter færdigheder på højeste niveau, bl.a. forskningsarbejde, jurister, læger og lærere. Lønmodtager, mellemniveau omfatter lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau, fx teknikerarbejde, forretningservice samt pædagoger og sygeplejersker. Lønmodtager, lavt niveau består lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau, herunder kontor-, service-, salg- og kundeservicearbejde samt håndværks-, operatør-, monterings- og transportarbejde. Lønmodtager, ufaglært består af øvrige arbejde inden for fx rengørings- og renovationsarbejde, samt medhjælp og manuelt arbejde inden for bygge- og anlæg og landbrug.

Puljen er målrettet frafaldstruede elever på erhvervsuddannelser, men er igennem projektperioden blevet udvidet til også at indbefatte elever på forberedende uddannelser, herunder produktionsskoleforløb og erhvervsfaglige grundforløb. Fordelingen af elevernes uddannelsesretning ses af Tabel 4-2 nedenfor. Af tabellen fremgår det, at halvdelen af eleverne ved forløbsstart er registreret på det erhvervsfaglige grundforløb, 20 pct. er indskrevet på en erhvervsgymnasial uddannelse, 14 pct. på det erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb mens 3 pct. går på en forberedende uddannelse. 11 pct. har i Danmarks Statistiks elevregister ikke været registreret under en uddannelse, hvorfor de fremgår under "ukendt uddannelse".

Gennem den kvalitative dataindsamling er mulige årsager til, at målgruppen er udvidet gennem projektperioden, belyst. Flere projektledere fortæller, at indsatserne

har været tilbudt alle elever på de større uddannelsesinstitutioner, projekterne har samarbejdet med. Dette er for ikke at differentiere mellem elever, der til hverdag går på den samme uddannelsesinstitution. Desuden oplever projektlederne, at der findes elever, som på de øvrige kriterier for målgruppen falder ind under denne – eksempelvis i form af at være frafaldstruede. Hvad angår de elever, som ikke har været under uddannelse, mens de har modtaget projekternes indsatser, er der ikke tale om en systematisk udvidelse af målgruppen til også at indbefatte disse elever. Projektlederne fortæller derimod, at der kan være tale om, at nogle elever eksempelvis har været på vej ind i et uddannelsesforløb, da de er blevet optaget på et forløb. Således har indsatsen haft til formål at støtte eleverne i deres opstartsfasen af en uddannelse for derigennem at mindske risikoen for frafald. Endvidere kan nogle frafaldne elever have fået en enkelt eller to samtaler med en psykolog i overgangsfasen til et andet uddannelses- eller støttetilbud. Projektlederne fortæller, at det er væsentligt for disse særligt sårbare elevers psykiske trivsel ikke at blive sluppet, så snart de stopper på uddannelsen.

Tabel 4-2: Elevernes uddannelsesretning

	Antal	Andel
Produktionsskoleforløb	17	3 pct.
Erhvervsgymnasiale uddannelser	102	20 pct.
Erhvervsfaglige grundforløb	256	51 pct.
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	70	14 pct.
Ukendt uddannelse*	56	11 pct.
Samlet	501	100 pct.

Kilde: Danmarks Statistik, Elevregisteret (KOET). Note: Antal observationer, som ligger til grund for spørgsmålet (besvaret formålingen og har angivet et cpr-nummer) n=501. Der er otte elever der ikke indgår i uddannelsesregisteret, hvorfor N for denne tabel er 501 i stedet for 509.

* Dækker eventuelt over almene forløb, produktionsskoler, erhvervsrettede forløb og dansk undervisning ved sprogcentre.

For at få et billede af, hvilke problemer der er med til at gøre eleverne frafaldstruede, er projektmedarbejderne blevet bedt om at vurdere elevernes primære problemstillinger. Resultatet fremgår af Tabel 4-3. For 35 pct. af elevernes vedkommende vurderer projektlederne, at det er psykiatrinære problemstillinger, der ligger til grund for elevens behov for psykologhjælp. For 30 pct. har problemer i hjemmet være udsalgsgivende, mens det for 26 pct. skyldes eksistentielle vanskeligheder og for 19 pct. sociale problemer. For en mindre del af eleverne er misbrugsproblemer, indlæringsvanskeligheder eller manglende skoleparathed årsag til behovet for støtte. 31 pct. af projektmedarbejderne har angivet elevens problemer under "andet", som dækker over blandt andet tristhed, overgreb, stress, sorg og dødsfald i familien.

Tabel 4-3: Hvad vil du vurdere, har været den primære begrundelse for elevens problemstilling(er)?

	Antal	Andel af besvarelser
Psykiatrinære problemstillinger (ex ADHD, angst eller lignende)	534	35 pct.
Misbrug af alkohol, medicin, narkotika	78	5 pct.
Indlæringsvanskeligheder (ordblindhed, koncentrationsbesvær)	85	6 pct.
Manglende modenhed/skoleparathed	47	3 pct.
Sociale problemer (problemer med venner eller manglende egenskaber til at få venner, problemer i forhold til dårlige netværk)	284	19 pct.
Problemer i hjemmet	445	30 pct.
Eksistentielle vanskeligheder	396	26 pct.
Andet	467	31 pct.
Ved ikke	16	1 pct.
Total	1.505*	*

Kilde: Projektledernes basisregistrering (projektstart). Note: *Det har været muligt at sætte mere end et kryds, n=1.505. Tabellen summerer ikke til 100 pct..

Projektlederne fortæller, at der er tale om unge mennesker med sammensatte og forskelligartede problematikker. De elever, projekterne har med at gøre, har ofte både skolemæssige og faglige udfordringer, sociale og personlighedsmæssige problemstillinger. Det sammensatte billede af elevernes udfordringer understreger den kompleksitet, projekterne har måttet adressere og søge at imødekomme med forskellige indsatser, tilgange og samarbejder med eksterne aktører.

Enkelte projektledere fremhæver i interviews, at der er forskel på, hvilke problematikker elever inden for målgruppen på henholdsvis erhvervsskoler og professions-skoler har. Mens eleverne på erhvervsskolerne ses at have forskellige personlige og psykiske udfordringer, har eleverne på professions-skolerne i højere grad uafklarede psykiske vanskeligheder. Flere kommer fra skoleforløb på specialskoler og der er ofte ikke sikret overlevering af viden til professionsskolerne om, hvordan de kan tackle elevernes problematikker og understøtte videre udredning.

Flere projektledere fortæller endvidere, at en betydelig del af målgruppen har en misbrugsproblematik. Misbrugsbehandling ligger ikke inden for projekternes målbeskrivelser, men flere har måttet erkende, at det er uhensigtsmæssigt at ekskludere elever fra målgruppen som følge af et aktivt misbrug.

Af Tabel 4-4 fremgår det, hvordan eleverne er blevet rekrutteret til projekterne. Tabellen viser, at fire ud af fem elever er blevet henvist til projekterne af en lærer, medstuderende eller andet, mens 8 pct. selv har taget kontakt. Endelig er 5 pct. af eleverne blevet opsporet gennem projektets screeningsaktiviteter, som dækker over brug af screeningsværktøjer eller opsporing af mistrivsel mv.

Projekterne, som indgår i puljen, har som led i arbejdet med indsatsen skulle sikre, at der udbredes et simpelt screeningsværktøj, som underviserne kunne benytte, når der opstår bekymring for, at en elev har psykiske vanskeligheder. Projekterne har udviklet et sådan screeningsredskab, men det virker på baggrund af nedenstående oplysninger til, at de i mindre grad er blevet anvendt. Selve indholdet af de enkelte screeningsredskaber er der for begrænset viden om, til at det kan beskrives nærmere i indeværende evaluering.

Tabel 4-4: Hvordan er eleven kommet i kontakt med tilbuddet?

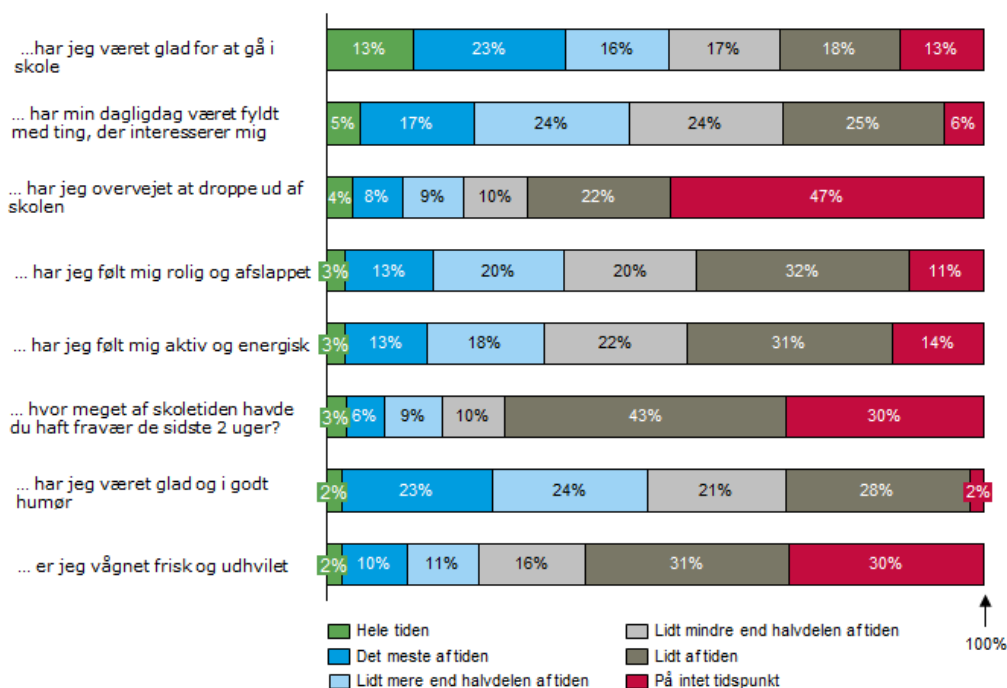
	Antal	Andel
Eleven har selv taget kontakt	54	8 pct.
Eleven er henvist af lærer, medstuderende eller andet	502	78 pct.
Eleven er blevet opsporet via projektets screeningsaktiviteter	31	5 pct.
Andet	60	9 pct.
Samlet	647	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (projektstart). Note: Antal observationer, som ligger til grund for spørgsmålet (besvaret førmålingen) n=647. Derudover mangler der oplysninger for 13 elever.

4.2 Elevernes vurdering af deres trivsel og skolegang ved forløbsstart

I det følgende præsenteres elevernes vurdering af deres egen situation, trivsel og skolegang, som de oplevede disse forhold ved forløbsstart. Eleverne er blevet bedt om at svare på spørgsmål fra måleredskabet WHO-5, som indikerer elevernes trivsel/velbefindende. Måleredskabet er uddybet i bilag. Eleverne har besvaret spørgsmålene ved forløbsstart og derved med udgangspunkt i, hvordan de har haft det de seneste to uger op til, at de er startet i indsatsen. Af figuren nedenfor ses fordelingen af elevernes besvarelser.

Figur 4-1: Spørgsmål til eleven. I de sidste to uger...



Kilde: Elevbesvarelse, førmåling. Note: Antallet af besvarelser (førmåling) svinger mellem n= 655-600.

Af figuren fremgår det, at omkring halvdelen af eleverne ikke har haft overvejelser om at "droppe ud af skolen" og at én ud af tre er "glade for at gå i skole" hele tiden eller det meste af tiden. Dette kan måske virke overraskende set i forhold til, at målgruppen er defineret som frafaldstruede elever. Kun én ud af fire elever kan ud fra måleredskabet defineres som frafaldstruet ved forløbsstart, idet de har overvejet at droppe ud af skolen lidt mere end halvdelen af tiden eller mere.

Der er dog en række indikationer på, at der er tale om elever med nedsat trivsel og risiko for frafald fra deres uddannelser. Halvdelen har været glade for at gå i skole i lidt af tiden eller mindre, hvilket kan ansues som et tegn på generelt nedsat trivsel

og ligeledes oplever kun halvdelen af eleverne, at deres hverdag er fyldt med interessante ting i lidt af tiden eller mindre. Endvidere har eleverne angivet, hvor stor en del af tiden, de har haft *"fravær de sidste to uger"*. Næsten én ud af fem har haft massivt fravær svarende til lidt mere end halvdelen af tiden eller mere, mens 30 pct. ikke har været fraværende på noget tidspunkt.

De resterende trivselsspørgsmål omhandler alle spørgsmål, der belyser elevernes generelle trivsel, og som ikke nødvendigvis er relateret til deres skolegang, men kan have stor betydning for deres skolegang. I løbet af de seneste to uger inden forløbsstart har 64 pct. af eleverne *"følt sig rolige og afslappede"* i lidt af tiden eller mindre, mens 68 pct. af eleverne har følt sig *"aktive og energiske"* i lidt af tiden eller mindre. Hvorvidt eleven *"vågner og føler sig udhvilet"*, er det spørgsmål, som færrest svarer positivt på. 77 pct. af eleverne har de seneste to uger inden forløbsstart vågnet og følt sig udhvilet i lidt af tiden eller mindre. Endelig er eleverne blevet bedt om at vurdere deres humør. Omkring halvdelen af eleverne har *"følt sig i godt humør"* i lidt mere eller mindre end halvdelen af tiden. 23 pct. har været i godt humør det meste af tiden. 28 pct. har kun været i godt humør lidt af tiden, mens kun 2 pct. har angivet henholdsvis hele tiden og på intet tidspunkt.

Overordnet tegner der sig et billede af målgruppen af unge frafaldstruede elever, hvor halvdelen aktivt har overvejet at droppe ud af deres uddannelse på mindst ét tidspunkt i løbet af de sidste to uger før forløbsstart. Målgruppen er ved forløbsopstart oftest hverken glade eller engagerede i forhold til deres skolegang. Konkret er der 21 pct. af eleverne, som ifølge dem selv har overvejet at droppe ud af skolen indenfor de seneste to uger, hvormed de er alvorligt frafaldstruede.

4.3 Har målgruppen ændret sig over tid og hvad skyldes det?

Sammensætningen af elever har ikke ændret sig markant i løbet af projektperioden. Der er i 2015 blevet visiteret 10 pct. flere drenge end de forrige år, men det er stadig flest piger, som indgår i indsatsen og har gennemført førmålingen. Derudover er elevernes gennemsnitsalder faldet med ét år fra 2012 til 2015.

Projekterne har haft løbende fokus på at rekruttere såvel drenge som piger, dog er der sket i en stigning i antallet af drenge i målgruppen. Ifølge projektlederne kan dette hænge sammen med, at drengene har skullet "tage et større tilløb" til dét at modtage psykologhjælp. I takt med projekternes implementering, herunder arbejdet for at aftabuisere psykologhjælp, kan de mandlige elever altså i højere grad være blevet villige til at starte op i et forløb. Projektlederne oplever ikke, at målgruppens problemstillinger har ændret karakter gennem projektperioden.

Målgruppens sammensætning og diskussionen herom har i slutningen af projektperioden været under påvirkning af implementeringen af erhvervsskolereformen fra august 2015. I og med, at reformen først er implementeret i de sidste måneder af projekternes periode, er det ifølge projektlederne usikkert, hvor stor betydning reformen har haft for den registrerbare elevsammensætning. Dog fremhæver projektlederne, at de nye optagelseskrav om, at eleverne skal have bestået folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik, afholder en del unge fra optagelse på erhvervsuddannelserne. Der er tale om de fagligt mindst ressourcestærke elever, som både skolerne og projekterne forventer i noget omfang overlapper med projekternes målgruppe, altså de frafaldstruede elever.

5. PULJENS RESULTATER OG EFFEKTER

Som grundlag for vurderingen af *Pulje til støtte af familier med børn og unge med psykiske vanskeligheder* og *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*, er der foretaget en effektevaluering. Effektevalueringen består af to forskellige effektanalyser – en survey- og registrerbaseret.

I boksen nedenfor fremgår kapitlets centrale konklusioner.

Boks 5-1: Centrale konklusioner for *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*

På tværs af projekterne, som indgår i **Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser**, er der opnået følgende udvikling og resultater for deltagerne:

- De elever, som har deltaget i indsatsen, oplever selv en øget trivsel som led i indsatsen. Den positive udvikling er især i forhold til de parametre, hvor de ved opstart i indsatsen havde størst udfordringer.
- De elever, som deltager i indsatsen, dropper i lavere grad ud af uddannelsen i forhold til en sammenlignelig kontrolgruppe inden for seks måneder. Dog ser det ud til, at indsatsens effekt er kortvarig og alene gælder for den periode, hvor indsatsen finder sted, da der ingen forskel på frafald er på indsatsgruppen og den sammenlignelige gruppe efter 12 måneder.

5.1 Resultater – får børn og unge det bedre?

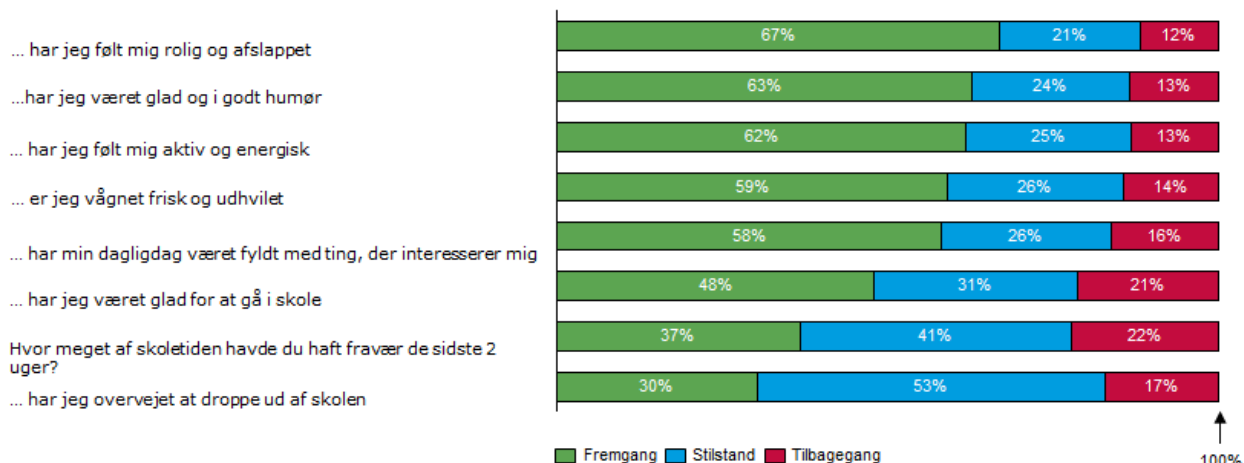
I dette afsnit beskrives udviklingen af elevernes vurdering af egen situation efter afsluttet psykologhjælp.

Datagrundlag for analysen af resultater

Analysen af resultaterne er baseret på de unges besvarelser af førmålingen, eftermålingen og den opfølgende måling. Analyserne baserer sig på en samlet population på 659 for førmålingen, 290 unge for eftermålingen og 174 for den opfølgende måling. I bilag 1 findes en analyse af det datamæssige frafald.

Af figuren nedenfor ses udviklingen i elevernes trivsel for de unge, der har deltaget i både før- og eftermålingen. Figuren viser således, om eleverne i deres eftermåling har angivet en højere eller lavere vurdering på hvert parameter end i førmålingen, og således om eleven har oplevet en fremgang, stilstand eller tilbagegang fra før- til eftermålingen.

Figur 5-1: Status fra før- til eftermåling ved spørgsmål til eleven, (WHO-5). I de sidste to uger...



Kilde: Elevbesvarelser, før- og eftermåling. Note: Antal besvarelser, der ligger til grund for figuren n=290, som svarer til det antal frafaldstruede elever, der både har besvaret før- og eftermålingen.

Det skal bemærkes, at der er tale om en kardinal inddeling, hvor der ikke skelnes mellem grader af udvikling, altså mellem det antal trin, eleverne rykker sig. Det kunne fx være, hvis eleverne ændrer holdning fra lidt af tiden til på intet tidspunkt eller fra hele tiden til på intet tidspunkt. I stedet ses der på, om deres svar indikerer én fremgang⁶.

Overordnet er tendensen, at der på alle parametre er flere elever, som oplever fremgang end tilbagegang. Denne overvægt gør sig gældende for langt de fleste udsagn, da der for seks ud af otte udsagn er minimum 50 pct. af eleverne, der har oplevet fremgang, mens der for alle udsagn er 80 pct. af eleverne, der enten har oplevet fremgang eller stilstand. Højst 22 pct. har oplevet tilbagegang i trivselsparametrene fra før- til eftermålingen.

For de tre udsagn, hvor eleverne oplever størst fremgang, er det samtidig de udsagn, hvor udviklingspotentialet fra førmålingen var størst. jf. afsnit 4.1, (udsagn 1-3 i førmålingen i Figur 4-1). For disse udsagn angav kun 2-3 pct. af eleverne *hele tiden* i førmålingen, deraf det store udviklingspotentiale. Det ser således ud til, at indsatsen virker effektivt på de områder, hvor eleverne oplever de største trivselsproblemer.

Det er værd at bemærke, at udsagnet *”I de sidste to uger... har jeg overvejet at droppe ud af skolen”*, er det udsagn, hvor færrest elever oplever fremgang. Men det er imidlertid også her, hvor størstedelen (47 pct.) af eleverne i førmålingen angiver på intet tidspunkt har overvejet at droppe ud af skolen. Samme tendens gør sig gældende for udsagnet, der vedrører mængden af fravær, som eleven har haft de sidste to uger, hvor næstmindst elever oplever fremgang.

Samlet ses den største positive udvikling blandt eleverne på spørgsmål, som vedrører elevernes trivsel, snarere end spørgsmål om deres skolegang. Selvom fremgangen er relativt lavere, forefindes stadig en betydelig fremgang i skolemæssige sammenhænge, hvor der i gennemsnit er næsten én ud af tre elever, der oplever fremgang ved udsagn omhandlende skolegang.

Mens ovenstående figur viser andelen af elever, der har haft hhv. fremgang, stilstand eller tilbagefald på de forskellige dimensioner viser nedenstående tabel den gennemsnitlige udvikling blandt de unge. Tabellen viser udviklingen, fra førmåling-

⁶ Bemærk, at to af spørgsmålene er negativt ladet, og omregningen af disse til frem- og tilbagegang sker omvendt. Det drejer sig om: *Hvor meget af skoletiden har du haft fravær de sidste 2 uger?* Og *... har jeg overvejet at droppe ud af skolen.*

ne, til eftermålingen til samt den opfølgende måling. Eleverne er således blevet bedt om for en række udsagn at angive fra 1-6, hvor 1 angiver *på intet tidspunkt*, mens 6 angiver, at eleven *hele tiden* oplever udsagnet.

Tabel 5-1: Udvikling i elevernes trivsel og velbefindende: WHO-5

I de sidste to uger...	Gennemsnit			Udvikling	
	Før-måling	Efter-måling	Opfølg-ningsmåling	Fra før-til efter-måling	Fra før-til opfølg-ningsmåling
... har jeg været glad og i godt humør.	2,4	3,3	3,2	0,9	0,8
... har jeg følt mig rolig og afslappet.	2,0	3,0	2,8	1,0	0,8
... har jeg følt mig aktiv og energisk.	1,9	2,8	2,7	0,9	0,8
... er jeg vågnet frisk og udhvilet.	1,5	2,4	2,4	0,9	0,9
... har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig.	2,4	3,1	3,1	0,7	0,7
... har jeg været glad for at gå i skole.	2,6	3,2	3,0	0,6	0,4
... har jeg overvejet at droppe ud af skolen.	1,2	1,0	0,9	-0,2	-0,3
Hvor meget af skoletiden havde du haft fravær de sidste to uger?	1,3	1,0	0,9	-0,3	-0,4

Kilde: Elevbesvarelser, før-, efter og opfølgende måling. Note: Antal besvarelser, der ligger til grund for middelværdierne: Førmåling (n=655-659), eftermåling (n=288-291) og opfølgingsmåling (n=168-175).

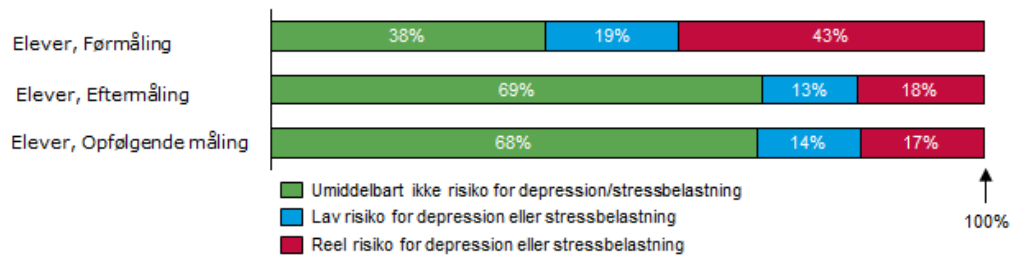
Note: Spørgsmålene skal besvaret med angivelse fra enten 0 = på intet tidspunkt, eller 5 = hele tiden. Den grønne farve indikerer, at der har været en positiv udvikling fra før- til eftermåling eller fra før- til opfølgingsmålingen, gul indikerer, at der ikke har været nogen forskel fra før- til eftermåling eller fra før- til opfølgingsmålingen og rød viser, hvis der har været en negativ udvikling fra før- til eftermåling eller fra før- til opfølgingsmålingen.

Af ses det, at eleverne i førmålingen i gennemsnit har angivet 2 eller derover, hvilket svarer til *lidt af tiden* eller derover for hvert af udsagnene. Deltagerne har fra før- til eftermålingen oplevet en positiv udvikling⁷, hvor den gennemsnitlige score er steget mellem 0,2 for den mindste stigning til 1,0 for det udsagn med den største stigning.

I analysen af udviklingen fra før- til opfølgingsmålingen ser vi, at de positive resultater, som eleverne har opnået i forbindelse med indsatsen fastholdes ved opfølgingsmålingen. I nogle tilfælde sker der en stagnering af den positive udvikling, eller den positive udvikling aftager. Samlet set er billedet, at eleverne vurderer, at deres egen trivsel og velbefindende ved opfølgingsmålingen er bedre end ved førmålingen. Resultaterne viser, at eleverne vurderer, at deres trivsel og velbefindende øges som led i indsatsperioden, men at den positive udvikling ikke nødvendigvis fortsætter, når indsatsen afsluttes, men dog fastholdes på niveau med eftermålingen.

Figuren herunder afspejler udviklingen i elevernes trivsel og deres velbefindende med udgangspunkt i *WHO-5-trivselsindekset* på tværs af førmåling og eftermåling og opfølgingsmåling.

⁷ Bemærk, at to af spørgsmålene er negativt ladede, og omregningen af disse til frem- og tilbagegang sker omvendt. Det drejer sig om: "Hvor meget af skoletiden har du haft fravær de sidste to uger?", og "... har jeg overvejet at droppe ud af skolen". Derfor ses et fald i disse scorer som en positiv fremgang.

Figur 5-2: Status for elevernes trivsel og velbefindende: WHO-5

Kilde: Elevbesvarelse, før-, efter samt opfølgingsmålingen. Note: Antal besvarelser, der ligger til grund for figuren n=658. De 658 besvarelser svarer til det antal elever, der har besvaret førmålingen. Eftermåling: Antal besvarelser, der ligger til grund for figuren n=290. De 290 besvarelser svarer til det antal elever, der **både** har besvaret før- og eftermålingen. Opfølgingsmåling: Antal besvarelser, der ligger til grund for figuren n=174. De 174 besvarelser svarer til det antal elever, der både har besvaret før-, efter- og opfølgingsmålingen.

Af figuren fremgår det, at den reelle risiko for depression eller stressbelastning er markant aftagende fra før- til eftermålingen og marginalt aftagende frem til opfølgingsmålingen. Ligeledes ses en markant stigning i andelen af elever, der fra før- til eftermålingen kan placeres uden for risiko af depression og stressbelastning. Derudover ser vi et marginalt tilbagefald frem til opfølgingsmålingen. Dette betyder, at der var 43 pct. af de unge, som i førmålingen vurderedes at have en reel risiko for depression eller stressbelastning, og at dette er reduceret til at omfatte 17-18 pct., efter eleverne har afsluttet forløbet.

Af ovenstående analyse må det antages, at eleverne overordnet scorer højere efter endt psykologhjælp og derfor trives bedre i hverdagen. Dog er det værd at have det systematiske frafald in mente, som der har været blandt målgruppen i indsatsperioden, og som er beskrevet i afsnit 4.4. Det betyder, at de elever, som har deltaget i indsatsen, scorede højere på deres trivsel og velbefindende ved førmålingen, end de elever, som er faldet fra undervejs i forløbet.

Samlet set bidrager puljen til psykologhjælp i gennemsnit til en positiv udvikling i forhold til elevernes samlede trivsel. Indsatsen bidrager især positivt til områder, der vedrører elevernes trivsel, og mindre på områder, der omhandler elevernes skolegang. Effekten på elevernes trivsel er kortsigtet, da den er aftagende seks måneder efter, at eleverne har afsluttet forløbet, hvorimod effekten bibeholdes på områder, der omhandler elevernes skolegang. Derudover så vi, at indsatsen bidrager til at rykke en stor del af de elever, der ved forløbsstart var i reel risiko for depression eller stressbelastning, ud af den høje risikozone ved forløbsafslutning.

5.2 Registerbaseret effektmåling

Som supplement til progressionsmålingen gennemføres en registerdatabaseret effektevaluering, der belyser effekterne af puljen gennem etablering af en kontrolgruppe.

Datagrundlag for effektevalueringen

Analysen af effekterne er baseret på registerdata vedr. de unge, hvor der er oplyst CPR-nr. i forbindelse med førmålingen. Analyserne baserer sig på en samlet population på 509. Herudover indgår data fra projektledernes basisregistrering ved forløbsafslutningen med en samlet population på 1505 unge.

I bilag 1 findes en analyse af det datamæssige frafald.

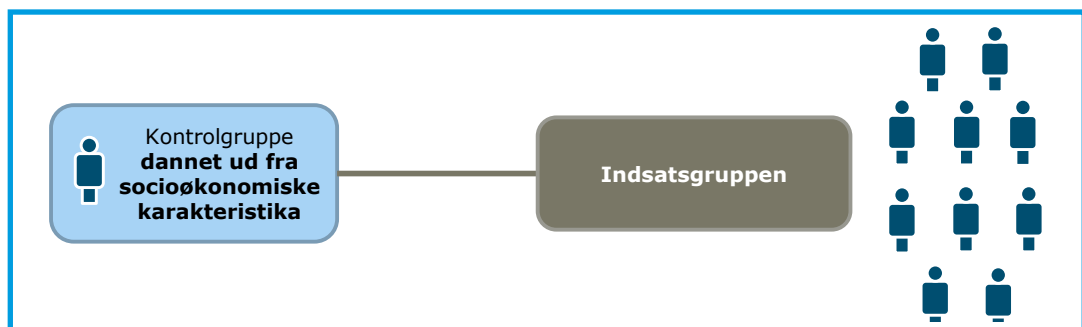
Effektmålingen bygger på et kontrolgruppedesign, hvor *deltagergruppen* sammenlignes med hver deres *ikke-deltagergruppe* (kontrolgruppen) af unge. Kontrolgruppen udvælges konkret gennem såkaldt matching. Man tager her udgangspunkt i de unge, der indgår i projektet, og dernæst finder man en tilsvarende gruppe af unge, der ligner deltagerne i alle relevante dimensioner, eksempelvis køn, alder, psykiatriske diagnoser, familieforhold mv.

Kontrolgruppen udvælges udelukkende fra de kommuner, hvor der ikke er iværksat projekttiltag, for derved at sikre, at borgerne i kontrolgruppen netop ikke modtager den særlige indsats i projektet. I bilag 2 findes en fyldestgørende beskrivelse af fremgangsmåden for den registerbaserede effektmåling.

Da kun 5 pct. af gruppen af frafaldstruede elever er diagnosticerede, har vi valgt at matche hele gruppen på baggrund af socioøkonomiske forhold som alder, køn, forældres uddannelse og beskæftigelse, familiestatus, herkomst og diagnose. Dette er illustreret i Figur 5-3 5-3.

Da deltager elever ikke udsættes for indsatsen fra begyndelsen af uddannelsen, men derimod starter op i et forløb med en psykolog på forskellige tidspunkter i deres uddannelse, har det været nødvendigt at kontrollere for denne variation. Således er eleverne fra indsatsgruppen matchet med andre elever, som ikke har modtaget indsatsen, som har modtaget samme uddannelse, og som minimum er lige langt i deres uddannelsesforløb.

Figur 5-3: Kontrolgruppe for frafaldstruede elever på erhvervsuddannelser



I bilagsmaterialet fremgår en detaljeret beskrivelse af fremgangsmåden for den registerdatabaserede effektevaluering, herunder operationalisering af effektmål, etablering af kontrolgrupper og anvendte kontrolvariable.

Effekten er opgjort som forskellen mellem indsats- og kontrolgruppen for 1) alle uddannelser samlet, 2) erhvervsgymnasiale uddannelser, 3) erhvervsuddannelser (grundforløb) og 4) erhvervsuddannelser (hovedforløb).

Som det fremgår af Tabel 5-2 går 70 pct. af eleverne i puljen stadigvæk på skolen, da de afslutter forløbet med psykologhjælp. Projektmedarbejderne angiver derudover, at 12 pct. er droppet ud, mens 9 pct. har afsluttet uddannelsen.

Tabel 5-2: Går eleven stadig går på skolen?

	Antal	Andel
Ja	1.048	70 pct.
Nej, droppet ud	177	12 pct.
Nej, afsluttet uddannelsen	144	9 pct.
Ved ikke	136	9 pct.
Samlet	1.505	100 pct.

Kilde: Projektledernes basisregistrering (forløbsafslutning).

Ved at sammenligne den gruppe af elever, hvor der er registreret et cpr-nummer (509 ud af i alt 659 elever), med kontrolgruppen kan vi foretage en registerbaseret analyse, der belyser, om gruppen af frafaldstruede elever som følge af indsatsen i højere grad gennemfører erhvervsuddannelserne sammenlignet med kontrolgruppen, og derved kan vi undersøge, om indsatsen har den ønskede effekt.

Tabel 5-3 nedenfor viser *forskellen i frafaldet* for indsatsgruppen og kontrolgruppen. Den første kolonne af angiver hvilken undergrupper af indsatsgruppen, tallene gælder for. De efterfølgende kolonner viser resultatet af effektanalysen i form af forskellen mellem indsatsgruppen og kontrolgruppen, for det givne effektmål. Forskellen mellem indsatsgruppen og kontrolgruppen undersøges både 6 måneder og et år efter forløbsstart. Endelig vises effektens signifikans, som kort fortalt er en indikation af, hvor sikre vi kan være på, at den beregnede forskel mellem grupperne ikke blot er et tilfælde. Hvis forskellene er signifikante, angives det med et til tre +-tegn, hvor tre plusser indikerer den højest opnåelige sikkerhed.

Tabellen viser, at deltagerne i indsatsgruppen i lavere grad dropper ud af uddannelsen sammenlignet med den samlede kontrolgruppe seks måneder efter uddannelsesstart. Registeranalysen indikerer dermed, at frafaldet på erhvervsuddannelser er en smule lavere på kort sigt for gruppen af elever, der har modtaget psykologhjælp, sammenlignet med andre unge på erhvervsuddannelser, der ikke har modtaget indsatsen, men som har sammenlignelige problemer. Effekten er dog ikke signifikant 12 måneder efter uddannelsesstart, hvilket indikerer, at effekten ikke fastholdes over tid uden nogen form for opfølgning.

Tabel 5-3: Frafald inden for de første hhv. 6 og 12 måneder fra uddannelsesstart

	12 mdr. fra start (n=134)		6 mdr. fra start (n=176)	
	Forskel mellem indsats- og kontrol-gruppe	Signifikans	Forskel mellem indsats- og kontrol-gruppe	Signifikans
Alle uddannelser samlet	-0,1		-0,1	÷
Undergrupper				
Erhvervs gymnasial uddannelse	-0,1		.	.
Erhvervsuddannelse (grundforløb)	-0,1		-0,1	÷ ÷
Erhvervsuddannelse (hovedforløb)

Kilde: Danmarks Statistik, Komprimeret elevregister (KOET).

Note: "Forskel" angiver forskellen i indsats- og kontrolgruppens estimerede koefficient. +++, ++ og + angiver signifikans på hhv. 1, 5 og 10-percentsniveau.

Boks 5-2: Sammenligning af resultater til den tidligere evaluering af pulje til psykologhjælp

Den tidligere evaluering af puljen til psykologhjælp (Rambøll & CFK, 2011), herunder puljen for projekter på ungdomsuddannelser for frafaldstruede elever, viste følgende effekt, når indsatsgruppen blev sammenlignet med en sammenlignelig kontrolgruppe:

- Indsatsgruppen havde et lavere frafald på uddannelserne som følge af psykologhjælpen i forhold til en sammenlignelig kontrolgruppe.

Indeværende evaluering af *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser* viser ligeledes, at indsatsen har en positiv effekt i forhold til at mindske indsatsgruppens frafald på uddannelserne.

6. IMPLEMENTERINGSFAKTORER

Undervejs i perioden er der både på læringsworkshops for puljen og med interviews med projektlederne blevet sat fokus på, hvilke faktorer projekterne anså som henholdsvis hæmmende og fremmende for implementeringen af projekterne. På tværs af projekterne identificerede projektlederne følgende faktorer:

- Ledelsens rolle
- Organisering og samarbejdspartnere
- Målgruppen
- Medarbejderne og kommunikation
- Kompetenceudvikling og opkvalificering.

I boksene nedenfor fremgår kapitlets centrale konklusioner

Boks 6-1: Centrale konklusioner for *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*

På tværs af projekterne, som indgår i ***Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser***, kan der fremhæves følgende væsentlige implementeringsfaktorer:

- Ledelsesopbakningen fra ledelsen på de skoler, som projekterne har samarbejdet med, har været af varierende karakter. Projektlederne fra de projekter, hvor der har været mindre opbakning fra skoleledelsen, fremhæver, at det har haft betydning – hvilken? for implementeringen af indsatsen.
- Evalueringen viser, at det er væsentligt at tage højde for de fysiske rammer for indsatsen på de enkelte skoler. Rammerne, hvori projektets indsats udfolder sig, betyder således noget, blandt andet for samarbejdet med de fagprofessionelle og ledelserne på skolerne. En anden pointe består i, at projekternes tilbud om blandt andet samtaleforløb og åben rådgivning skal tilpasses rutinerne på den enkelte skole.
- Især i begyndelsen af projektperioden har det været en vigtig del af projekternes indsats at arbejde med afmystificering og i noget omfang aftabuivering blandt eleverne på skolerne i forhold til "dét at gå til psykolog".
- I forhold til de fagprofessionelle er vejledere, mentorer og undervisere blevet mere fortrolige med projekternes screeningsværktøjer og er begyndt at tænke projekternes indsatser som en mere integreret del af deres daglige arbejde og skolernes tilbud til eleverne.
- På tværs af projektlederne er det generelle billede, at der har været et stort engagement blandt projektmedarbejderne til indsatsen. Det fremhæves, at psykologernes arbejde har været fagligt krævende, især som følge af elevernes mange og komplekse problemstillinger.

Datagrundlag for implementeringsanalysen

Læringsworkshop
Telefoninterview med projektledere.

6.1 Ledelsens rolle

Der er bred enighed blandt projekterne om, at ledelsen spiller en stor rolle for både implementering og forankring af indsatserne. Der er tale om to forskellige ledelsesinstanser i relation til projekterne: Skolernes ledelse samt, for de fleste projekters vedkommende, ledelsen af den organisation eller myndighed, projektet har været forankret i. Der kan fremhæves fremmende og hæmmende faktorer i relation til begge typer ledelse.

For den første type ledelse – **ledelsen på de skoler**, projekterne har samarbejdet med, tegner der sig et differentieret billede af graden af opbakning, hvilket har haft afsmittende effekter på implementeringen. På nogle skoler er projekterne blevet taget godt og positivt imod, og der har været ledelsesopbakning fra begyndelsen. Projektlederne fremhæver, at den væsentligste ledelsesopbakning består i, at der både sendes et signal og gøres en konkret indsats for, at skolens personale, projekternes sekundære målgruppe, engagerer sig i projekterne. Det kan eksempelvis være, når underviserne gives timer til deltagelse i projektet, eller når der stilles lokaler til rådighed. På andre skoler har man opnået ledelsens opbakning undervejs i projektperioden ved, at skolernes ledelse har oplevet, hvilken forskel projekternes indsatser gør for både elever og fagprofessionelle. I relation til denne type skoler fremhæves en måde at "vinde" ledelsens opbakning på bestående i at invitere dem med ind i projektet via fortløbende information om både nye tiltag og opnåede resultater. Desuden spiller det en rolle i forhold til ledelsens opbakning såvel som elevernes og de fagprofessionelles, at psykologen er til stede og synlig på skolen. Dette skaber et tættere samarbejde og mulighed for at arbejde mod fælles målsætninger.

Andre projekter har samarbejdet med skoler, hvor ledelsens opbakning har været fraværende. Nogle skoleledelser har forholdt sig neutrale over for projektet og således ikke givet personalet positive incitamenter til at engagere sig i projekterne. Andre skoleledelser har forholdt sig direkte kritisk til projekterne, hvilket har gjort implementeringen af indsatserne særdeles vanskelig. Flere projektledere nævner, at disse skoleledelser særligt har brugt argumenter om, at det ikke er skolernes ansvar at yde eleverne psykologhjælp, og at projekterne er med til at fjerne fokus fra skolernes kerneydelse: Undervisningen. Desuden har nogle skolers ledelse stillet sig kritisk over for anvendelse af projekternes screeningsværktøjer. Ledelserne har fundet det uhensigtsmæssigt at sende et signal om, at alle elever "tjekkes" via screeningen.

Nogle projekter har været nødsagede til at afbryde samarbejdet med de skoler, hvis skoleledelse har været særligt kritisk. Det generelle billede er dog, at samarbejdet med ledelserne har været udfordrende, men at implementeringen af projekterne ikke nødvendigvis er sendt til hjørne af den grund.

Det skal endvidere nævnes, at flere projekter har udfoldet sig som en videreførelse eller udbygning af tidligere psykologpuljeprojekter. Disse projekter oplever generelt større velvilje fra skolernes ledelser, blandt andet jævnfør ovenstående pointe om ledelsernes opbyggede kendskab til betydningen af projekternes indsatser og de muligheder, der ligger i at samarbejde med psykologisk personale. Der er også eksempler på, at det kan være frustrerende for både ledelse og medarbejdere, hvis projekterne i den nye periode har ændret noget i deres organisering eller tilbud sammenlignet med tidligere. Denne frustration kan dog imødegås med information om årsagerne til forandringerne.

Den anden type ledelse – **ledelsen af de organisatoriske enheder**, projekterne har været forankrede i – har ligeledes haft betydning for implementeringen, men i mindre grad. Fremmede faktorer i relation til denne type ledelse kan være sparring og samarbejde om indsætserne, især hvis der er tale om en organisation med andre eller lignende indsætser. Blandt få projekter har det været en udfordring for implementeringen af projekterne, hvis den organisatoriske ledelse ikke har støttet fuldt op om eller været en aktiv del af projektet.

En yderligere udfordring i relation til projekternes samarbejde med såvel skolernes som den organisatoriske ledelse er udskiftning. Flere projekter har i perioden oplevet udskiftning på centrale poster i begge regi, og der er eksempler på, at udskiftning på ledelsesposter kan være både fremmende og hæmmende for projekternes implementering. En ny leder kan have en markant anden – positiv eller negativ – opfattelse af det enkelte projekt. En generel udfordring i forhold til udskiftning på ledelsesposter er dog, at den nye ledelse skal sættes ind i projektet og føres ajour med indsætser og resultater for således at opbygge ejerskab og videre opbakning til projekterne. For at sikre kontinuitet i en indsats trods personaleudskiftninger er det derved væsentligt at sikre overlevering og at der bliver vidensdelt mellem de medarbejdere, som har kendskab til indsatsen, og de medarbejdere, som skal lære indsatsen at kende.

Tabellen herunder opsummerer projekternes generelle oplevelse af ledelsesopbakning til deres aktiviteter og indsætser. Tabellen viser, at de fleste projekter har oplevet både opbakning og mangel på samme af forskellige årsager og på forskellige skoler.

Tabel 6-1: Ledelsesopbakning

Indsats	Ledelsesopbakning
TOP-projektet	Delvis Opmærksomhed fra skoleledelser på tidsforbrug for udredning
PUST	Ja
Mercantec	Delvis Opmærksomhed fra skoleledelse på skolens kerneydelse: Undervisning
Spire Projektet	Delvis Forskelligt afhængig af skole
Ungdomsprojektet tabu.dk	Delvis Forskelligt afhængig af skole
Hold Fast	Ja
Netop Nu	Delvis Skoleledelser optaget af økonomi

Kilde: Udarbejdet på baggrund af afsluttende telefoninterviews med projektledere.

6.2 Organisering og samarbejdspartnere

Projekternes organisatoriske forankring og samarbejde med forskellige eksterne samarbejdspartnere kan spille en stor rolle i projekternes implementering. Af tabellen herunder fremgår et overblik over projekternes organisering samt hvorvidt der har været foretaget ændringer i organiseringen i løbet af projektperioden.

Tabel 6-2: Organisatorisk forankring, placering og ændringer undervejs

Indsats	Organisatorisk forankring	Nuværende organisatoriske placering	Organisatorisk ændring undervejs
TOP-projektet	Samarbejde mellem kommuner og skoler	Ungdomsuddannelsernes Psykologiske Center Nordvestsjælland	Nej
PUST	Kommunalt projekt	Ungevest (ungdomsskole i Odense Kommune)	Ja
Mercantec	Mercantec (psykologisk rådgivning siden 2007; støtte fra forskellige puljemidler)	Mercantec	Nej
Spire Projektet	Samarbejde mellem Taleinstituttet Region Nordjylland og skolerne	Taleinstituttet	Ja
Ungdomsprojektet tabu.dk	Psykiatrifondens Børn- og Ungeafdeling	På samarbejdsskolerne	Ja
Hold Fast		Tradium (Erhvervsskole i Randers, Hobro og Kolind)	Nej
Netop Nu	Netop Nu på University College Syd (psykologisk rådgivning siden 1999)	På deltagende skoler i de fire deltagende kommuner	Nej

Kilde: Udarbejdet på baggrund af afluttende telefoninterviews med projektledere.

Organisering

Som nævnt ovenfor, kan projekterne inddeles i to grupper; har de været nystartede med den aktuelle psykologpulje eller har de udfoldet sig som en videreførelse af tidligere projekter. Organiseringen i form af graden af organisatorisk forankring har varieret på tværs af de to gruppers projekter, hvor de nystartede projekter i højere grad har skullet arbejde med at skabe organisatorisk forankring.

I de få tilfælde, hvor et projekt har måttet afbryde samarbejdet med en skole, er dette også kommet til udtryk som en udfordring i projektets organisering: Hvordan har man kunnet organisere indsatserne anderledes end forventet? Et eksempel på en løsning på denne udfordring er oprettelse af frivillige forløb for de elever på den pågældende skole, der havde behov for psykologhjælp. Det omtalte projekt videreførte således den indholdsmæssige del af indsatsen, idet vurderingen var, at det ville være uforsvarligt at 'slippe' de sårbare elever, men indsatsen fortsatte nu inden for andre organisatoriske rammer.

En fælles pointe om organisering på tværs af alle projekter er, at de fysiske rammer har betydning. Rammerne, hvori projektets indsats udfolder sig, betyder således noget, blandt andet for samarbejdet med de fagprofessionelle og ledelserne på skolerne. Som tidligere nævnt, fremhæves det som et stort plus i de tilfælde, hvor psykologerne har været fysisk placeret på skolerne frem for i den pågældende organisations regi andetsteds. Fysisk tilstedeværelse er med til at skabe gunstige rammer for den uformelle kontakt, ad hoc-sparring samt vidensdeling om de muligheder, projekterne har stillet til rådighed for skolerne.

En anden pointe består i, at projekternes tilbud om samtaleforløb og åben rådgivning skal tilpasses rutinerne på den enkelte skole. Det er således sjældent fordelagtigt at lægge indsatsene for eleverne på ydertidspunkter, idet sandsynligheden for, at eleverne enten ikke er mødt ind eller er gået hjem, her er større.

I forhold til antal **samarbejdspartnere** varierer det på tværs af projekterne, hvor mange man har haft, hvilket også fremgår af afsnit **Error! Reference source not found.** Den generelle opfattelse er dog, at godt og bredt samarbejde kan styrke eleverne, forældres, fagprofessionelles og andre tilbudskendskab til det enkelte projekt, hvilket kan styrke rekruttering af målgruppen.

De fleste projekter fremhæver samarbejde med eksterne aktører – særligt praktiserende læger, behandlingspsykiatrien og andre foreninger – som en integreret del med stor betydning for projektet. Projekterne understreger kvaliteten i, at man på en sikker og struktureret måde kan tilbyde den enkelte elev den hjælp, han eller hun har brug for, også selvom den ligger uden for projektets rammer. Denne særlige viden om forskellige henvisningsmuligheder, fordrer et godt samarbejde med de eksterne aktører.

Nogle projekter fortæller, at samarbejdet med eksterne aktører kan være udfordrende, ikke mindst at få etableret. Flere projekter fremhæver, at projektets medarbejderes kendskab til eksempelvis behandlingspsykiatrien har været afgørende for, at et samarbejde har kunnet etableres, og at lignende kendskab til andre aktører muligvis havde muliggjort andre samarbejdsaftaler. Desuden fremhæver et projekt, at det har været udfordrende at samarbejde med den kommunale forvaltning, fordi der hersker forskellige opfattelser af og tilgange til den enkelte unge, eksempelvis på tværs af projektet og kommunens jobcenter. Derudover har der ligeledes været forskellige opfattelser i forhold til opgaver og ansvarsfordeling mellem den kommunale forvaltning og projekterne.

Boks 6-2: Eksempel på beskrivelser af samarbejde med eksterne aktører

“Vi har haft et rigtig godt samarbejde med praktiserende læge og psykiatrien. Vi sender ikke bare den unge videre til en anden instans, men beskriver den unges udfordringer, kommer med diagnoseforslag og forslag til henvisning til andre konkrete tilbud. Nogle gange tager vi sammen med den unge til egen læge. De læger, vi har arbejdet meget sammen med, kender vi efterhånden – forventningerne er afstemt, og det fungerer rigtig godt.”

Projektleder, TOP-projektet

“Vidensdeling med vores samarbejdspartnere har været rigtig vigtig. Det har givet os kendskab til forskellige tilbud på tværs, så vi også har kunnet henvise de unge til muligheder uden for vores eget projekt.”

Projektleder, Spire Projektet

6.3 Målgruppen

Puljen har to målgrupper: Eleverne, som udgør den primære målgruppe, og de fagprofessionelle, som udgør den sekundære målgruppe.

Den primære målgruppe: Eleverne

Hvad angår eleverne, er det en væsentlig pointe blandt projekterne, at de i højere grad knytter an til indsatsene, når de føler, der bliver taget udgangspunkt i deres egne opfattelser af deres problematikker. Det har derfor afgørende betydning, om eleverne selv er bevidste om deres problematikker og eventuelt selv har været op-søgende i forhold til at få hjælp, eller om de er blevet spottet og henvist af en medarbejder på skolen. Det kan desuden være fremmede for elevernes deltagelse i indsatsene, hvis de inddrages i udformningen af indsatsene. Et eksempel herpå er at få elevernes input til arbejdet med udformningen af screeningsredskabet. Et andet eksempel, som et projekt har haft succes med, er at invitere eleverne med i

supervisionen af vejledere, mentorer og undervisere. Dette bidrager til at skabe en fælles grundlæggende forståelse af formålet med indsatserne.

Især i begyndelsen af projektperioden har det været en vigtig del af projekternes indsats at arbejde med afmystificering og i noget omfang aftabuivering blandt eleverne af "dét at gå til psykolog". Når eleverne oplever, at psykologhjælp ikke er tabubelagt, øges sandsynligheden for, at de selv opsøger projekternes tilbud, hvilket kan støtte op om deres engagement og fastholdelse i indsatsen.

Det har været en udfordring for implementeringen af projekterne, at målgruppen er karakteriseret ved komplekse problemstillinger, som blandt andet kommer til udtryk i vanskeligheder ved fastholdelse i indsatsen. Eksempler på fastholdende tiltag er løbende kontakt og opfølgning mellem den opsporende medarbejder og den unge samt brug af kontaktmedier såsom sms i forbindelse med fremmøde ved samtaler og gruppemøder. I relation til fastholdelsesproblematikken kan nævnes, at nogle elever i målgruppen beskrives som "psykologtrætte", da de allerede har en lang historik bag sig med psykologhjælp, som måske ikke har været succesfuld. Disse elever har vanskeligt ved at finde motivationen til at påbegynde og holde fast i endnu et forløb med en ny psykolog.

Den sekundære målgruppe: Fagprofessionelle på erhvervsuddannelserne

I forhold til den sekundære målgruppe er det generelle billede, at samarbejdet har udviklet sig over tid med positiv betydning for implementering af projekternes indsats. Vejledere, mentorer og undervisere er blevet mere fortrolige med projekternes screeningsværktøjer og er begyndt at tænke projekternes indsats som en mere integreret del af deres daglige arbejde og skolernes tilbud til eleverne. Nogle projekter fremhæver desuden, at der i den sidste del af projektperioden har været fokus på at klæde personalet på til selv at kunne forestå samtaler med eleverne om problemstillinger af psykologisk karakter.

Et af de tiltag, projekterne fremhæver som havende betydning for den positive udvikling i samarbejdet med målgruppen af fagprofessionelle, er at lytte til målgruppens aktuelle behov og lade disse styre indhold og tematikker i undervisning og supervision. Ligesom for eleverne har det altså været motiverende for de fagprofessionelle at føle sig hørt og afspejlet i samarbejdet med projekterne.

Der har dog også været betydelige udfordringer i relation til målgruppen af fagprofessionelle. Særligt tre faktorer fremhæves i denne sammenhæng af flere projekter. For det første fremhæver flere projekter, at der er forskel på samarbejdet med vejledere/mentorer og undervisere på erhvervsuddannelserne, fordi de to grupper oplever deres egen rolle i forhold til elevernes psykiske trivsel meget forskelligt. Lidt skarpt sat op, er vejledere og mentorer typisk mere tilbøjelige til at have fokus på at styrke elevernes generelle psykiske og sociale trivsel, og således også til at knytte an til projekternes indsats. Derimod oplever flere projekter, at nogle undervisere giver udtryk for, at de ikke ser sig selv som en del af projekterne og/eller ikke kan se, hvordan de selv kan gøre en forskel, hvad angår andet end elevernes faglige udvikling. En måde at dæmme op for de udfordringer, der særligt kan være i relation til nogle undervisere, er at sætte fokus på nødvendigheden af at støtte eleverne bredt og arbejde med det, eleverne har med i deres personlige bagage, for at de kan fastholdes i uddannelsen og blive fagligt dygtige. Et projekt beskriver dette som et paradigmeskift, især på produktionsskolerne.

En anden faktor vedrørende målgruppen af fagprofessionelle, som har haft betydning for projekternes implementering, er manglende tid til og til dels fokus på pro-

jekterne som følge af erhvervsskolereformen. Reformens implementering har for det *første* krævet meget af lærernes tid og opmærksomhed, hvilket har reduceret samme i forhold til projekterne og øvrige initiativer, der ligger uden for skolernes undervisningsvirksomhed. Projekterne oplever, at både vejledere og undervisere har været ekstra belastede siden reformen blev vedtaget, og at de derfor ikke har haft overskud til undervisning og supervision. For det *andet* fremhæver flere projekter, at reformens implementering har ændret skolernes – det være sig både ledelsens og personalets – generelle opfattelser af tiltag såsom psykologhjælp. Det betyder ikke nødvendigvis at der skal være en anden type af indsat i stedet for psykologhjælp, men at der nogle steder fortsat er et behov for at informere om, hvad psykologhjælp er og hvad det kan bidrage med. Med erhvervsskolereformen ændres sammensætningen af eleverne på uddannelserne, især som følge af de skærpede adgangskrav. Nogle skoler har givet udtryk for, at dette mindsker behovet for tilbud om social og psykologisk støtte på uddannelserne, idet de mest ressourcetsvage elever ikke længere optages på uddannelserne. Projekterne anerkender, at der er sket et skift i målgruppen, men mange understreger samtidig, at det langt fra kun er de mest ressourcetsvage elever, der har gavn af psykologisk støtte. Skolernes ændrede holdning, i det omfang den har betydning for implementering af projekternes indsatser samt den videre forankring, er således i projekternes øjne en mulig hindring for, at nogle frafaldstruede og sårbare elever får den hjælp, de har brug for. Flere projektledere giver udtryk for bekymring for de unge, som har brug for psykologhjælp og anden støtte, men som ikke længere opspores på erhvervsuddannelserne.

En tredje faktor vedr. målgruppen af fagprofessionelle som har betydning for implementering af projekterne er arbejdsmiljøet på skolerne, som til dels kan ses som et produkt af de to ovenfor nævnte faktorer samt betydningen af ledelsens opbakning omkring målgruppens arbejde. På nogle skoler har projekterne oplevet, at især det psykiske arbejdsmiljø har været belastet, hvilket har tæret på målgruppens overskud til at engagere sig i projektet.

6.4 Medarbejderne

Den generelle respons på spørgsmålet om samarbejdet inden for projekterne er, at det er forløbet godt. De fleste projekter oplever, at medarbejderne har udvist stort engagement og motivation for at implementere projekterne og opnå de opstillede målsætninger. Projekterne oplever, at faktorer som medbestemmelse, fleksibilitet og løbende supervision har været med til at understøtte medarbejdernes engagement, motivation og fastholdelse. Ikke desto mindre har flere projekter haft udskiftning i personalegruppen, hvilket i noget omfang har udfordret implementeringen af indsatserne, særligt de få steder, hvor medarbejdere har sagt op som følge af utilfredshed med eksempelvis omorganisering af projektet.

Det fremhæves på tværs af projekterne, at psykologernes arbejde har været fagligt krævende, især som følge af elevernes mange og komplekse problemstillinger. Dette kan særligt have udfordret unge og nyuddannede psykologer. I den forbindelse påpeger flere projektledere, at det har været vigtigt ikke at lade psykologerne sidde med for meget administrativt arbejde ved siden af primærindsatserne, men at det administrative arbejde samt kommunikation og koordination med skolerne i stedet har understreget behovet for en tydelig projektleder. Dog fremhæves det, at det psykologfaglige arbejde inden for projekter som disse har en anden karakter end psykologfagligt arbejde på eksempelvis en privat klinik. Psykologerne har i noget omfang skullet se deres rolle i et bredere perspektiv og være parate til at løse flere forskellige slags opgaver på skolerne. Det har blandt andet fordret, at psykologerne har gjort en indsats for at styrke relationerne til både elever og lærere. Gode relati-

oner, som ofte opbygges gennem den daglige kontakt, fremhæves som afgørende for at opnå et godt samarbejde med begge målgrupper.

I de fleste projekter har det været psykologer, som har varetaget både undervisning og de forskellige typer samtaleforløb. I enkelte projekter har underviserrollen dog været varetaget af andre medarbejdere end psykologerne. En pointe fra ét af projekterne i forhold til sidstnævnte rollefordeling er, at man kunne have arbejdet mod en højere grad af synergi i samarbejdet mellem psykologer og undervisere. Mens psykologerne har siddet på skolerne, er underviserne taget rundt og undervist på forskellige skoler. Samarbejdet kunne formentlig have været styrket, hvis man havde prioriteret psykologernes tilstedeværelse i undervisningen, når underviserne var på den pågældende skole.

6.5 Kompetenceudvikling og opkvalificering

Det har ikke været projekterne i puljen pålagt at stille kompetenceudvikling og opkvalificering til rådighed for medarbejderne. Ikke desto mindre har de fleste projekter tilbudt psykologerne supervision og i noget omfang kurser i eksempelvis narrativ psykologi og psykoedukation. Det har overordnet set været fremmende for projekternes implementering at tilbyde medarbejderne kompetenceudvikling, idet medarbejderne har styrket deres faglige profil, fået sparring på inputs fra det daglige arbejde samt redskaber til at udvikle de konkrete indsatser løbende.

7. FORANKRING AF INDSATSEN

Der er forskel på, hvor projekterne forankres – om dette sker på skolerne, i en organisation eller i en kommune. I de tilfælde, hvor der er tale om forankring på enten skole eller i kommunen, giver projekterne udtryk for, at forankringens beslutningsproces har krævet særlig opmærksomhed og forhandling. Eksempelvis har der enkelte steder været behov for at udarbejde en forankringsstrategi, som man kunne tage udgangspunkt i i beslutningsprocessen.

Fem ud af syv af de projekter som har indgået i puljen forventes at blive forankret enten helt eller delvist efter projektperioden. Heraf er der tre projekter som forventer at blive forankret helt efter projektperioden afslutning. Derudover er et det et som forud projektafslutningen ikke forventede at skulle forankres, og et projekt hvor det ikke var afklaret hvorvidt projektet ville blive forankret eller ej⁸.

Projekterne har haft forskellige indledende målsætninger, hvad angår forankring af indsatserne. Nogle har arbejdet hen imod fuld forankring, mens det for andre har været en del af projektets formål at udskille, hvilke konkrete indsatser man med fordel kunne forankre i drift efter projektperioden. Det generelle billede er, at projekternes respektive målsætninger om graden af forankring er nået.

Blandt de fremmende faktorer for forankring af projekterne er et godt samarbejde med erhvervsuddannelserne og/eller kommunerne med særligt fokus på, hvilke konkrete behov skolerne selv oplever at stå med. Forankring sandsynliggøres med andre ord, når skolerne selv har indflydelse på, hvad der skal forankres. Desuden fremhæves det som en styrke at have arbejdet systematisk med forankring, eksempelvis i form af en forankringsstrategi, jævnfør ovenstående.

Boks 7-1: Eksempler på arbejdet med forankring

”Projektet skal trimmes, så vi skeler til, hvad der er vigtigst for skolerne. Forankringsmæssigt er det vigtigt at vide, hvad der betyder mest for dem. Det, vi hører, er, at det, som betyder mest, er samtaler med eleverne. Der nedsættes en arbejdsgruppe, som skal se på modeller for forankring.”

Projektleder

”Det har hele tiden været meningen, at noget skulle fortsætte, men ikke det hele. Projektet har givet os mulighed for at prøve nogle ting af. Vi fortsætter med elevsamtaler og gruppesamtaler.”

Projektleder

De projekter, som har bygget videre på tidligere projekter og været forankret til at begynde med, giver udtryk for, at forankringsspørgsmålet har fyldt mindre gennem projektperioden, fordi der har været en naturlig sammenhæng mellem projekt og eksisterende drift, hvor projektet efterhånden er blevet integreret i driften.

Flere projekter påpeger endvidere, at man også kan tale om forankring af indsatserne i det omfang, skolernes personale har taget dem til sig og praktiseret dem som en del af deres hverdag. I den forstand kan forankringen ikke gøres op i ovenstående tabel. Projekterne fortæller, hvordan nogle vejledere, mentorer og undervisere har oparbejdet gode rutiner og fortrolighed med at 'spotte' sårbare elever og

⁸ Informationen er indhentet gennem interviews med projektledere i efteråret 2015

hvordan de, i kombination med deres opøvede kompetencer til at indgå i dialog med eleverne om deres psykiske vanskeligheder, selv kan gøre en indsats for at fastholde eleverne i uddannelsen og i øvrigt hjælpe dem med deres problemstillinger. Et andet eksempel på denne form for forankring er en skoles personales brug af projektets screeningsværktøj som et refleksionsværktøj i det daglige arbejde. Et fokus på de psykisk sårbare eller frafaldstruede elever er således blevet en integreret del af personalets arbejde.

Der gøres opmærksom på, at nogle af projekternes videre forankring ikke er endeligt fastlagt eller besluttet endnu, hvorfor ovenstående boks kun bør opfattes som retningsanvisende.

BILAG 1: DETALJERET DATA FRA MÅLGRUPPEANALYSERNE

Detaljeret frafaldsanalyse for puljen til opsporing og screening af frafaldstruede unge på erhvervsskoler

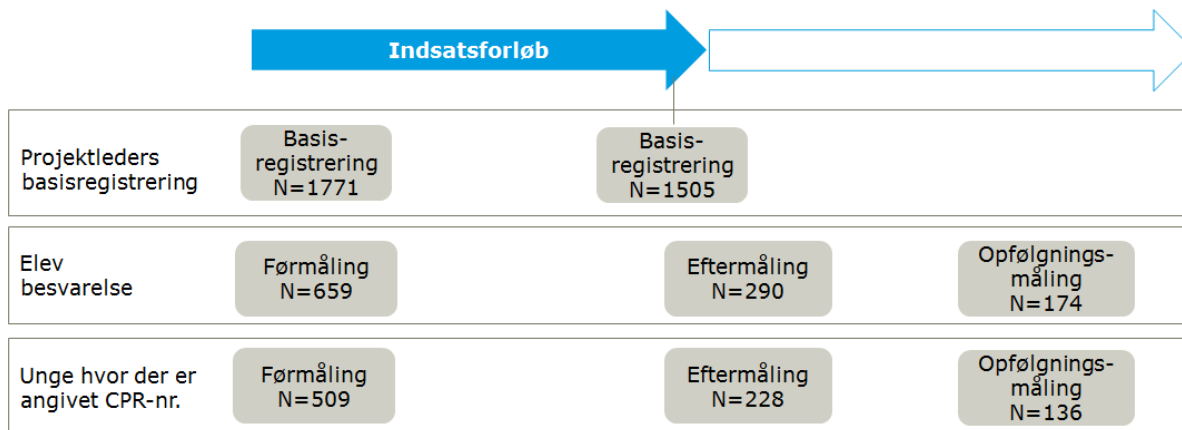
Da der som nævnt i indledningen er et væsentligt datamæssigt frafald i evalueringen, hvor der ikke foreligger besvarelser fra alle de deltagende forældre gennemføres en frafaldsanalyse.

Frafaldsanalysen for den surveybaserede effektanalyse udarbejdes ved at sammenholde baggrundsdata fordelt på gruppen af hhv. forældre/elever, der har besvaret førmålingen, med gruppen af forældre/elever, der både har udfyldt før- og eftermålingen. Robustheden af effektanalysen afhænger således af, i hvor høj grad der er tale om systematisk frafald i populationen fra førmålingen til eftermålingen. Det er derfor nødvendigt at undersøge, om den gruppe, der har besvaret både førmålingen og eftermålingen (den endelige population) afviger fra den oprindelige population, der har besvaret førmålingen. Nedenstående tabeller indeholder en sammenligning af den oprindelige population med den endelige population og belyser således, om der forekommer systematisk frafald, og om det således vil have en betydning for effektmålingen i kapitel 5.

Frafaldsanalysen for den registerbaserede effektanalyse udarbejdes på samme vis som den surveybaserede frafaldsanalyse ved at sammenholde baggrundsdata. Ved den registerbaserede frafaldsanalyse ses der på baggrundsdata fordelt på elever, der indgår i førmålingen og for de elever som har angivet et cpr-nummer. Her vil robustheden af effektanalysen afhænge af, i hvor høj grad der er tale om systematisk frafald i populationen fra populationen, der indgår i førmålingen, som har angivet et cpr-nummer i deres besvarelse.

Frafaldet for frafaldstruede unge på erhvervsuddannelser er illustreret i nedenstående figur:

Øversigt over antallet af besvarelser



Kilde: Rambøll-analyse.

Ud af de 659, som har besvaret førmålingen, har 509 angivet deres cpr-nummer, mens 290 har besvaret eftermålingen. Da det ikke nødvendigvis er de samme elever, der har besvaret eftermålingen, og som samtidig har registreret et cpr-nummer, er det nødvendigt at lave en frafaldsanalyse til at vurdere, om der er nogen forskydning i sammensætningen af målgruppen fra 1) førmålingen til eftermålingen og fra 2) førmålingen til gruppen med et cpr-nummer. En eventuel forskydning vil have betydning for, hvorvidt vi kan sammenholde effekterne fra hhv. den register- og surveybaserede effektanalyse.

Herunder ses frafaldsanalysen mere specifikt opdelt på de enkelte projekter. Af tabellen fremgår det, at der i alt er udsendt 1.677 spørgeskemaer, hvoraf 660 elever har besvaret førmålingen. Endvidere er der 291, som har besvaret eftermålingen, hvilket svarer til, at 44 pct. af eleverne i førmålingen har besvaret begge målinger. Eleverne får først tilsendt spørgeskemaet til eftermålingen, når de har besvaret spørgeskemaet for førmålingen og deres forløb er afsluttet af pro-

jektmedarbejderen ved registrering af afsluttende oplysninger. Det har været en generel problematik på tværs af projekterne at få eleverne til at besvare de udsendte spørgeskemaer.

Antal unge i projekterne

	Antal unge, der har fået tilsendt før-målingen	Antal unge, der har besvaret før-målingen	Antal unge, der har besvaret efter-målingen	Andel elever med både før- og efter-målingen
Hold fast	127	72	21	17 pct.
Mercantec, Viborg	278	123	58	21 pct.
Netop Nu	30	15	7	23 pct.
PUST	368	255	123	33 pct.
Spire projektet	146	72	34	23 pct.
TOP-projektet	281	28	8	3 pct.
Ungdomsprojektet – tabu.dk	447	95	40	9 pct.
I alt	1.677	660	291	17 pct.

Note: Survey for frafaldstruede elever på erhvervsuddannelser.

* Ud af de 1771 elever som er blevet oprettet af projektlederne ved forløbsopstarten er der kun udsendt førmålingskemaer til 1677 elever.

Af tabellen ovenover herunder ses resultatet af frafaldsanalysen for frafaldstruede unge på erhvervsuddannelser baseret på surveydatamateriale. Af tabellen fremgår, at der både er systematisk frafald fra før- til eftermålingen, når det kommer til køn, alder og samlet WHO-5-score. Gruppen af elever, som har besvaret førmålingen, er i gennemsnit signifikant ældre end elever, der har besvaret eftermålingen. Det betyder, at de elever som har gennemført både før- og eftermålingen er yngre end gennemsnittet for dem som er startet op i indsatsen. Endvidere består førmålingen af signifikant flere mandlige elever end eftermålingen. Det betyder, at der er flere mandlige elever som ikke har gennemført både før- og eftermålingen.

Derudover er populationen præget af et systematisk frafald i forhold til elevernes samlede score på WHO's trivsels-måleredskaber. Den gruppe af elever, der både har besvaret før- og eftermålingen, har en gennemsnitlig højere WHO-5-score end gruppen af elever, der kun har besvaret førmålingen. En høj WHO-5-score indikerer, at der ikke umiddelbart er risiko for depression eller stressbelastning, og dermed betyder dette en mindre problembelastning end hos elever med en samlet lavere WHO-5-score. Det betyder konkret, at eleverne der indgår i eftermålingen og dermed også har besvaret førmålingen (19,3 WHO score) er mere ressourcestærke end gruppen af unge, der kun har besvaret førmålingen (19,6 WHO score). Der er således et systematisk frafald, når det kommer til gruppen af elever, der indgår i førmålingen til elever, der både indgår i før- og eftermålingen. Det kan betyde, at effekten af deltagelse enten over- eller underestimeres, hvilket skal tages højde for i tolkningen af den surveybaserede effektanalyse.

I forhold til den registerbaserede frafaldsanalyse fremgår det af tabellen nedenfor, at der ingen forskydning af grupperne er. Det betyder dermed, at målgruppen, som indgår i den registerbaserede effektmålingen, ikke adskiller sig markant fra den samlede gruppe af borgere, der har modtaget indsatsen, og at frafaldet derfor ikke i sig selv har betydning for effektmålingens udsagnskraft og validitet, hvorfor vi må antage, at resultaterne fra den registerbaserede effektanalyse vil være robuste.

Oversigt over systematisk frafald

	Surveybaseret effektanalyse	Registerbaseret effektanalyse
Alder	Moderat forskydning Målgruppen er ældre i førmålingen end i eftermålingen (19,6 vs. 19,3)**	Ingen forskydning
Køn	Høj forskydning Der er en større andel mænd i førpålingen end i efterpålingen (26 pct. vs. 19 pct.)***	Ingen forskydning
Problembelastning udregnet ud fra samlet score ud fra WHO-5	Høj forskydning Højere score i gruppen, der har besvaret efterpålingen (40,9 vs. 58,5)***	Ingen forskydning

Definition af forskydning:

*** Høj forskydning, hvis $p < 0,01$

** Moderat forskydning, $p \leq 0,05$

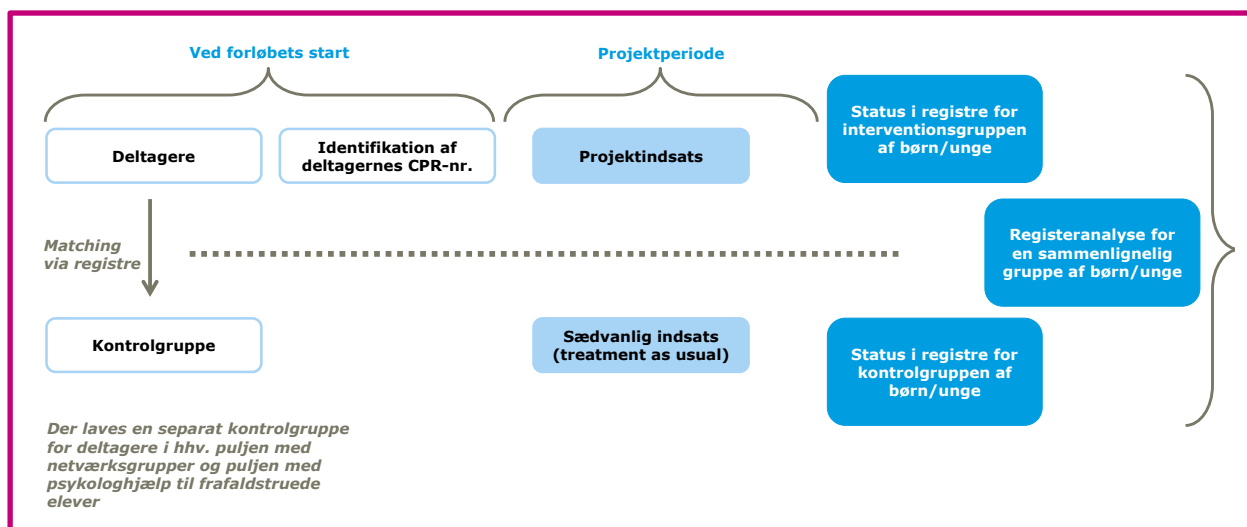
* Lav forskydning, $p \leq 0,10$

BILAG 2: FREMGANGSMÅDE FOR DEN REGISTERBASEREDE EFFEKTEVALUERING

For at vurdere effekterne af *puljen til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*, sammenlignes borgere, som har modtaget indsatsen, med en kontrolgruppe på de udvalgte effektmål. Kontrolgruppen repræsenterer den *kontrafaktiske* situation for indsatsborgerne. Dvs. indsatsbørnernes situation, *hvis de ikke havde modtaget en indsats* eller den "sædvanlige" indsats. Denne situation er pr. definition ukendt, hvorfor vi i stedet estimerer situationen – og dermed kontrolgruppen - ved hjælp af statistiske *matching*-teknikker.

Det grundlæggende design i registerdelen af effektevalueringen fremgår af figuren nedenfor.

Design af effektevaluering



Dette bilag beskriver, hvordan vi har gennemført den registerdatabaserede effektevaluering, herunder datagrundlag og de anvendte effektmål samt den statistiske matching-procedure, som bruges til at etablere en kontrolgruppe, der er sammenlignelig med indsatsgruppen med den undtagelse, at kontrolgruppen ikke har modtaget en indsats.

Bilaget er bygget op omkring to dele.

Først beskriver vi datagrundlaget, der ligger til grund for den registerdatabaserede effektevaluering, herunder også periodisering, afgrænsning og etablering af effektmål på baggrund af data.

Dernæst beskriver vi, hvordan selve effektberegningerne er foretaget. En central del af denne del er således beskrivelsen af, hvordan vi har etableret en sammenlignelig kontrolgruppe på baggrund af tilgængeligt data.

Datagrundlag

Den registerbaserede effektevaluering bygger på data og oplysninger fra følgende datakilder.

- Data fra projektkommunerne
- Registerdata fra Danmarks Statistik.

Data fra projektkommunerne

Rambøll har i forbindelse med evalueringen indsamlet data om hver af de to målgrupper, som har deltaget i indsatsen. For de frafaldstruede unge på erhvervsuddannelser er der indsamlet data udfyldt af projektmedarbejderne for 11 antal kommuner: Odense, Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder, Aalborg, Holbæk, Odsherred, Kalundborg, Randers og Viborg kommune, samt i Region Nordjylland

For børn og unge med psykiske vanskeligheder, er data indsamlet for eleverne og for projektmedarbejderne i følgende 8 kommuner: Aarhus, Gribskov, Herlev, Hedensted, Middelfart og Hedensted kommune, samt gennem Bedre psykiatri og i Region Midtjylland.

Registerdata fra Danmarks statistik

Som led i den registerbaserede effektevaluering er der indhentet oplysninger fra en række registre under Danmarks Statistiks forskerordning. Disse oplysninger anvendes både til at danne enkelte effektmål og som baggrundsvariable for både børn og unge, der har modtaget indsatsen, og børn og unge i de etablerede kontrolgrupper. I boksen nedenfor ses en oversigt over de anvendte registre fra Danmarks Statistik.

Anvendte registre

Befolkningsregisteret: Danmarks Statistiks register over befolkningen indeholder alle basale baggrundsoplysninger om alle borgere i Danmark. I registeret er eksempelvis opgivet køn, alder, bopælsadresse, civilstand, familietype, hustype og nationalitet.

Det psykiatriske centralregister: Det Psykiatriske Centralregister er en del af Landspatientregistret. Landspatientregistret indeholder oplysninger om aktiviteten i hele det danske sygehusvæsen i form af indlæggelser, ambulante besøg og besøg på skadestuer. For hver kontakt registreres oplysninger om eksempelvis sygehus og afdeling, indlæggelses- og udskrivningsdato samt diagnose. Således bliver det blandt andet muligt at opgøre antallet af personer med fx en psykiatrisk diagnose eller indlæggelse inden for en given periode.

Sygesikringsregisteret: Sygesikringsregistret indeholder data om forbrug af sundhedsydelser i praksissektoren inden for det offentlige sygesikringssystem. Det er ydelserne som sådan, der er den grundlæggende enhed. Hvorfor ydelsen er givet, er ikke oplyst, og det fremgår kun i et begrænset omfang af ydelsen som sådan. Det vides derfor ikke, hvad årsagen til fx en lægekonsultation er.

Elevregistret: Danmarks Statistiks Elevregister viser elever/studerende på alle uddannelser i Danmark siden 1973. Registret er et forløbsregister, der gør det muligt at følge en persons uddannelsesvej gennem det ordinære uddannelsessystem. Udover at vise hvilken uddannelse en given person har taget, rummer registret også mulighed for at følge uddannelser, der er påbegyndt, men ikke afsluttet, dvs. afbrudte uddannelsesforløb og frafald.

Register over foranstaltninger: Danmarks Statistik oparbejder et register over børn og unge, som på et tidspunkt i deres liv har modtaget en foranstaltning. Foranstaltninger dækker over forskellige former for anbringelser og opholdssteder samt forebyggende foranstaltninger. Registret er et forløbsregister, der muliggør analyser af udsatte børn og unges foranstaltningshistorik. For hvert foranstaltningsforløb er det blandt andet muligt at få viden om varighed, anbringelsessted og foranstaltningstype.

Register over anbringelser: Danmarks statistiks register over antal foranstaltninger til udsatte børn og unge belyser de hjælpeforanstaltninger der ydes til børn og børnefamilier med behov for særlig støtte. Statistikken omfatter anbringelser uden for hjemmet med eller uden forældrenes samtykke og forskellige former for forebyggende foranstaltninger.

Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik: Danmarks Statistiks register over arbejdsstyrkestatistik (RAS) har til formål til at opgøre befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. RAS blev udarbejdet for første gang i 1981. Kernevariablen i RAS er "socioøkonomisk status". Via denne variabel kan befolkningen opdeles i tre hovedgrupper: beskæftigede, arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken.

Periodisering og afgrænsning

De såkaldte indsatsgrupper består af unge på erhvervsuddannelser, som har modtaget indsatsen via netværksgrupper og psykologhjælp i perioden fra 2012 til 2014⁹.

⁹ børn og unge, som påbegynder indsatsen i 2015, er oprindeligt taget med men udelad fra effektanalysen, da de mangler effektmål for alle disse personer.

For populationen af frafaldstruede unge, har 659 elever besvaret førmålingen, hvoraf 509 elever har opgivet deres cpr. nummer. De er de 509 elever, som ligger til grund for den registerbaserede analyse. Der er for denne gruppe udeladt 17 børn, da det ikke har været muligt at koble disse med befolkningsregistret og øvrige registerdata, og 75 som først påbegynder indsatsen i 2015. I alt er der heraf 343 unge, som er registreret på en ungdomsuddannelse eller produktionsuddannelse med uddannelsesstart inden 1. september 2014 på indsatsstarttidspunktet. Endelig er de 17 produktionsskoleelever udeladt fra effektanalysen.

Effektmål

Den registerbaserede effektevaluering ser på effekten af pulje til psykologhjælp i forhold til en række forskellige effektmål, som samlet dækker områderne:

- Uddannelse (for *Pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser*)

Tabellen nedenfor viser en samlet oversigt over de anvendte effektmål.

Effektmål	Definition	Seneste periode	Målingsperiode
Mål for uddannelse			
Frafald på erhvervsuddannelser	Afbrudt på uddannelse efter hhv. 6 måneder og 1 år. Kilde: Komprimeret elevregister (KOET)	30. september 2014	6 måneder og 1 år efter uddannelsesstart

Valget af periodisering i målingerne har således været en afvejning mellem størrelsen af indsatsgruppen og længden på den samlede opfølgingsperiode. I tabellen nedenfor ses sammenhængen mellem periodisering af målingerne og antal borgere i indsatsgrupperne, som anvendes i analysen i de forskellige opfølgingsperioder.

Opfølgingsperiode	Frafald på erhvervsuddannelser ¹ Afskæringsdato (antal personer tilbage i analyse)
Ingen	30. sep. 2015 (327)
6 måneder	2. apr. 2015 (176)
1 år	30. sep. 2015 (134)

Det fremgår af tabellen, at en længere opfølgingsperiode medfører et væsentligt fald i antallet af berørte børn og unge som kan omfattes i analysen. Dette har store konsekvenser for sandsynligheden og robustheden af vores resultater. Det vil sige, jo lavere antallet af børn og unge omfattet af analysen er, jo sværere er det at opnå et signifikant effektmål. Tabellen illustrerer ligeledes betydningen af datatilgængeligheden. Jo ældre dataet for effektmålet er, des færre personer kan indgå i analysen.

Startdato frem for slutdato i effektmålingerne

I den registerdatabaserede analyse har vi valgt at måle indsatsernes effekt fra opstarten i indsatsforløbet fremfor efter slut af indsatsen. Samlet ville brugen af slutdato fremfor opstartsdato for behandling til indkredsning af effekter reducere antallet af personer i indsatsgruppen væsentlige og dermed øge usikkerheden i dataene.

Ved at anvende startdato for behandlingen estimeres den samlede behandlingseffekt, som består af både den direkte effekt i form af forbedring af f.eks. bedre trivsel blandt de frafaldstruede elever og bedre problemhåndtering blandt forældre til børn og unge med psykiske vanskeligheder.

Estimering af effekter

Formålet med effektanalysen er at undersøge, om vi kan forvente ændringer i målgruppens livssituation, som følge af deres deltagelse i pulje til psykologhjælp - og i givet fald, hvor store disse

ændringer er. Effekten måles i forhold til deltagernes kontrafaktiske situation, hvor de ikke modtager indsats. Livsituationen udtrykkes i form af en række indikatorer (effekt mål), der kan indikere, hvorvidt indsatsen synes at have en positiv effekt eller ej.

For at undersøge effekterne sammenlignes børn og unge, som har modtaget indsatsen (indsatsgruppen), med en kontrolgruppe på de udvalgte effekt mål. Kontrolgruppen repræsenterer den kontrafaktiske situation for indsatsborgerne. Dvs. indsatsborgernes situation, hvis de ikke havde modtaget indsatsen. Denne situation er pr. definition ukendt, hvorfor vi i stedet estimerer situationen – og dermed kontrolgruppen – ved hjælp af statistisk matching. Denne tilgang uddyber vi i det følgende. Når kontrolgruppen er etableret opgøres effekterne ved indsatsen relativt simpelt som forskellene i de gennemsnitlige værdier af de respektive effekt mål mellem indsatsgruppen og den konstruerede kontrolgruppe.

Overordnet tilgang

Grundlæggende estimeres kontrolgruppen ved at identificere en "tvilling" (et "match") til hver person fra en population bestående af 5 til 25-årige børn og unge med psykiske vanskeligheder og unge på erhvervsuddannelser med psykiske problemer under 26 år, som ikke har deltaget i puljens netværksgrupper og som ikke kommer fra en af indsatskommunerne. Denne tvilling minder på alle observerbare socioøkonomiske, demografiske og sundhedsmæssige karakteristika om indsatspersonen. Den eneste observerbare forskel mellem indsatsborgeren og tvillingen i kontrolgruppen er dermed, at indsatsborgeren har fået en indsats, mens tvillingen ikke har og at tvillingen ikke kommer fra en af indsatskommunerne. Dermed antages en forskel i de respektive effekt mål mellem de to personer at kunne tilskrives indsatsen. Øvelsen gentages for alle børn og unge i de to indsatsgrupper.

Sådan identificeres en "tvilling" i kontrolgruppen?

For at identificere sammenlignelige borgere i kontrolpopulationen har vi anvendt en metode kaldet *propensity score matching*. Denne teknik indebærer, at vi for hver borger i indsatsgruppen finder den borger i kontrolpopulationen, som i forhold til en række relevante baggrundsvariable minder mest om indsatsborgeren.

Konkret beregnes for hver borger i både indsatsgruppen og kontrolpopulationen en sandsynlighed (en *propensity score*) for at vedkommende vil modtage en indsats, givet en række baggrundsfaktorer. Ved at matche indsatsbarnet med barnet i kontrolgruppen med nogenlunde ens baggrundskaraktistika og dermed også samme sandsynlighed for at modtage en indsats kan det opfattes som tilfældigt, at det var indsatsbarnet og ikke barnet i kontrolgruppen, som endte med at modtage en indsats. Dermed kan man argumentere for, at forskellen i effekt målet mellem de to børn er udtryk for effekten af selve indsatsen. For på alle andre observerbare karakteristika er de to børn ens. I praksis er der naturligvis nogle uobserverbare forhold, som vi ikke kan kontrollere for, fx motivation, og dermed er der også en vis usikkerhed forbundet med resultaterne af en registerdatabaseret effektanalyse.

Propensity scoren beregnes ved hjælp af en logistisk regression. Den afhængige variabel er en binær variabel indsats/ingen indsats over for de uafhængige baggrundsvariable X :

$$\text{indsats}^* = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \varepsilon$$

For hver indsatsperson vælges den person i kontrolgruppen, som har den nærmeste værdi af propensity scoren, dvs. som - alt andet lige - samme sammen forudsætninger for at indgå i indsatsgruppen målt på de inkluderede baggrundsvariable. Da vores indsatsgrupper af børn og unge er meget små, er derfor valgt at matche hver person med 5 kontrolpersoner, for mindste usikkerhed i vores estimerer.

Indsatsgruppen og de matchede børn fra kontrolpopulationen udgør tilsammen analysepopulation til beregning af indsats effekten. Den gennemsnitlige effekt af at deltage i indsatsen for de

personer, som faktisk deltager, også kaldet *average treatment effect on the treated* (ATT), beregnes som forskellen af gennemsnitsværdierne af effektmålet (f.eks. beskæftigelsesgraden) for de to grupper. Ligning (i) viser den tekniske definition af ATT:

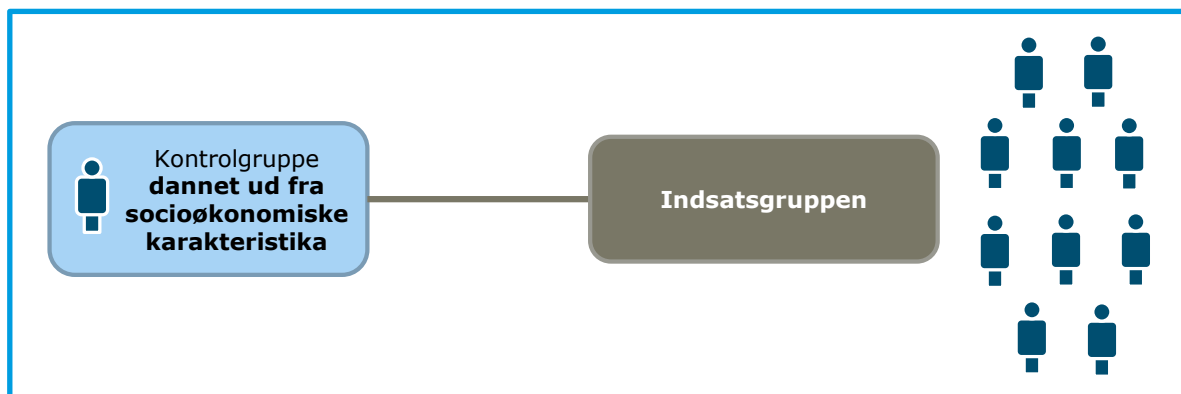
$$ATT = E(Y_1 - Y_0 | \text{indsats} = 1) = E(Y_1 | \text{indsats} = 1) - E(Y_0 | \text{indsats} = 1) \quad (i)$$

ATT kan fortolkes som indsatsens effekt for indsatsborgerne målt i forhold til situationen, hvis de ikke havde deltaget.

Kontrolpopulationen

I forhold til etableringen af kontrolgruppen for deltagere i puljen frafaldstruede elever på erhvervsuddannelser, er kontrolgruppedesignet mere simpelt end for den anden pulje. Da kun 5 pct. af gruppen af frafaldstruede elever er diagnosticeret, er det valgt matche hele gruppen på baggrund af socioøkonomiske forhold som alder, køn, forældres uddannelse og beskæftigelse. familiestatus, herkomst og diagnose. Kontrolkonstellationen for puljen for frafaldstruede elever er illustreret i figuren nedenfor.

Kontrolgruppe for frafaldstruede elever på erhvervsuddannelser



Da der derimod kan være væsentlige forskelle i frafaldsrisikoerne på de forskellige uddannelser, er alle indsatspersoner matchet kun med personer, som går på samme uddannelse. Ligeledes er den logistiske regression, der ligger til grund for propensity scoren, estimeret separat for hhv. erhvervsgymnasiale, grund- og hovedforløbet af erhvervsuddannelsen.

Endeligt er der taget højde for indsatsen ikke påbegyndes ved uddannelsesstart, men kan variere betydeligt. Således matches alle indsats elever kun med kontrolelever, som har fuldført mindst lige så mange måneder på uddannelsen som indsats eleverne inden de påbegynder indsatsen.

Valg af kontrolvariable til matching

På baggrund af de indsamlede registerdata er der konstrueret en række kontrolvariable, der anvendes til at matche børn og unge i indsatsgruppen med børn og unge i kontrolgruppen. Kontrolvariablene er variable, som forventes at påvirke forskelle i effektmålene mellem indsats- og kontrolgruppen, såfremt der ikke bliver kontrolleret for disse. Fx er det vigtigt at kontrollere for sociale forhold, hvis man vil sammenligne og vurdere en uddannelseseffekt på tværs af individer osv. Kontrolvariablene består således af demografiske, socioøkonomiske oplysninger og oplysninger om sundhedsforbrug, forældres uddannelses- og arbejdsmarkedshistorik, jf. tabellen nedenfor.

Variabelnavn:	Forklaring:	Koder:	Model:*	Datakilde:
<i>De unges og børns demografiske profil</i>				
Alder	Borgeren alder primo indsats-/uddannelsesstartsåret	År (ln)	Model I og II	Befolkningsregister (BEF)
Over 13	Person har fyldt 13 år primo indsatsstartsåret	1 = over 18 0 = 18 eller under	Model I og II	Befolkningsregister (BEF)
Kvinde	Dummy variabel for køn	1 = kvinde 0 = mand	Model I og II	Befolkningsregister (BEF)
Herkomst	Herkomst for barn/ ung	1 = indvandrer eller efterkommer 0 = dansk herkomst	Model I og II	Befolkningsregister (BEF)
Familiestatus	Familietype for barnet eller den unge	0 = Bor med en af forældrene 1 = Bor med begge forældrene 2 = Ikke hjemmeboende	Model I og II	Befolkningsregister (BEF)
<i>Forældres uddannelse og socioøkonomisk status</i>				
Højeste fuldført uddannelse	Forældrenes højeste fuldførte uddannelse primo 2012	0 = ingen kendt uddannelse over grundskole (ref.) 1 = gymnasial uddannelse 2 = erhvervsuddannelse 3 = videregående uddannelse	Model I og II	Uddannelse (UDDA)
Højeste socioøkonomisk status	Forældrenes højeste fuldførte uddannelse primo 2012	0 = Udenfor arbejdsmarked 1 = Midlertidig uden beskæftigelse 2 = lønmodtager, ufaglært 3 = lønmodtager, grundniveau 4 = selvstændige, ledere samt lønmodtagere, mellem- eller højniveau	Kun model I Udeladt af model II, da de ikke kunne findes signifikante forskelle	Registerbase-rede arbejdsstyrkestatistik (RAS)
Ikke beskæftiget	Mor eller far midlertidig uden beskæftigelse eller uden for arbejdsmarked	1 = Ikke beskæftiget 0 = begge beskæftiget	Anvendt i stedet for Højeste socioøkonomisk status i model II	Registerbase-rede Arbejdsstyrkestatistik (RAS)
<i>Forbrug af sundhedsydelse</i>				
Forbrug af almen læge	Antal kontakter med almen læge i kalenderåret før behandlingsstart	Antal (ln)	Model I og II	Sygesikringsregisteret (SSSY).
Forbrug af psykiatri	Antal kontakter med psykiatrien i kalenderåret før behandlingsstart	Antal (ln)	Model I	Sygesikringsregisteret (SSSY).
Antal sengedage	Antal sengedage i det regionale psykiatriske behandlingssystem inden for det seneste år	Antal (ln)	Model I	Psykiatriske centralregister (psyk_adm, psyk_diag)
Diagnosekode	8 dummyvariable for hver af de 8 diagnosekategorier inden for psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser	0 = nej 1 = ja	Model I	Psykiatriske centralregister (psyk_adm, psyk_diag)
Kontakt med psykiatri	Kontakt med den psykiatriske praksissektor eller det regionale psykiatriske behandlingssystem	0 = nej 1 = ja	Model II	Psykiatriske centralregister (psyk_adm, psyk_diag)
Anbringelse	Registeret mindst en anbringelse inden for de seneste 12 måneder	0 = nej 1 = ja	Model I og II	Register over anbringelser (BUA)

Variabelnavn:	Forklaring:	Koder:	Model:*	Datakilde:
Foranstaltninger	Registeret mindst en foranstaltning inden for de seneste 12 måneder	0 = nej 1 = ja	Model I og II	Register over foranstaltninger (BUFO)

Anm.: * Model: angiver hvilke matchinganalysemodeller der er anvendt

BILAG 3: SPØRGESKEMAER – TIL PULJE TIL OPSPORING OG SCREENING AF UNGE PÅ ERHVERVSUDDANNELSER

Alle svarkategorier er lukkede, men undtagelse af de, hvor man kan svare "Andet, angiv:"

Projekterne registrerede følgende ved forløbets start og afslutning:

Ved forløbets start

Projektet opretter deltageren, når de starter forløbet.

- Om eleven:
 - o Dato for opstart af forløb
 - o Alder
 - o Køn
 - o Uddannelsesretning
 - o CPR-nummer (efter aftale med eleven)
 - CPR-nummer, angiv:
 - CPR-nummer er ikke udleveret, da eleven ikke ønsker at udlevere det
 - o E-mailadresse (efter aftale med eleven)
 - E-mailadresse, angiv:
 - E-mailadresse er ikke udleveret, da eleven ikke ønsker at udlevere det
- Hvordan er eleven kommet i kontakt med tilbuddet?
 - o Eleven har selv taget kontakt
 - o Eleven er henvist af lærer, medstuderende eller andet (i forbindelse med opsporing og screening)

Ved forløbets afslutning

- Hvordan er samtaleforløbene afsluttet (sæt gerne flere krydser)?
 - o Det planlagte samtaleforløb er gennemført
 - o Eleven føler ikke længere han/hun har behov for hjælp
 - o Eleven er stoppet på skolen
 - o Kontakten til eleven er mistet
 - o Eleven er henvist til et andet tilbud
 - o Andet, angiv:
- Hvilken form for psykologhjælp har eleven modtaget
 - o Individuelt samtaleforløb
 - o Gruppesamtaler
 - o Både individuelt samtaleforløb og gruppesamtaler
- Angiv herunder mange samtaler eleven har deltaget i og hvor lang tid en typisk samtale har varet:
 - o Ca. antal individuelle samtaler i alt
 - o Ca. antal minutter (pr. gang, individuelle samtaler)
 - o Ca. antal gruppesamtaler i alt
- Hvilke andre former for indsatser har eleven modtaget:
 - o Oplæg på skolen
 - o Støtte i fritiden
 - o Andet, angiv:
- Hvilke andre tilbud er eleven henvist til (sæt gerne flere tilbud)
 - o Eleven er ikke henvist til andre tilbud
 - o Egen læge
 - o Psykolog

- Distriktpsychiatri
 - Hospitalspsychiatri
 - Børn- og unge forvaltningen i kommunen
 - Andet, angiv:
- Går eleven stadig går på skolen
- Ja
 - Nej, droppet ud
 - Nej afsluttet uddannelse
 - Ved ikke
- Hvad vil du vurdere har været den primære begrundelse for elevens problemstilling(er)? (sæt gerne flere krydser)
- Psykiatrinære problemstillinger (ex ADHD, angst eller lignende)
 - Misbrug af alkohol, medicin, narkotika
 - Indlæringsvanskeligheder (ordblindhed, koncentrationsbesvær)
 - Manglende modenhed/skoleparathed
 - Sociale problemer (problemer med venner eller manglende egenskaber til at få venner, problemer i forhold til dårlige netværk)
 - Problemer i hjemmet
 - Eksistentielle vanskeligheder
 - Andet, angiv:

De unge besvarer på følgende spørgsmål ved start, afsluttet forløb og et år efter afslutningen:

Førmåling

Kort skema om trivsel generelt (WHO-5) (de første 5 spørgsmål), suppleret med 3 spørgsmål omkring skolegang

I de sidste 2 uger...	Hele tiden	Det meste af tiden	Lidt mere end halvdelen af tiden	Lidt mindre end halvdelen af tiden	Lidt af tiden	På intet tidspunkt
.. har jeg været glad og i godt humør	5	4	3	2	1	0
... har jeg følt mig rolig og afslappet	5	4	3	2	1	0
... har jeg følt mig aktiv og energisk	5	4	3	2	1	0
... er jeg vågnet frisk og udhvilet	5	4	3	2	1	0
... har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig	5	4	3	2	1	0
... har jeg været glad for at gå i skole	5	4	3	2	1	0
... har jeg overvejet at droppe ud af skolen	5	4	3	2	1	0
Hvor meget af skoletiden havde du haft fravær de sidste 2 uger?	0	1	2	3	4	5

Eftermåling – umiddelbart efter forløbet er afsluttet

Samme skema som førmåling og disse supplerende spørgsmål:

- Synes du, at samtalerne har været med til at hjælpe dig med dine problemer?
 - o Skala

- Tror du, at samtalerne har forbedret dine chancer for at gennemføre en uddannelse?
 - o Skala

- Blev du færdig med den uddannelse, du var i gang med, da du startede med samtalerne?
 - o Ja
 - o Nej

(filter – hvis nej)

 - Er du i gang med en uddannelse nu?
 - o Ja, stadig i gang med samme uddannelse
 - o Ja, er i gang med en anden uddannelse
 - o Nej

Opfølgning 6 måneder efter afsluttet forløb

Samme skema som førmåling og disse supplerende spørgsmål:

- Blev du færdig med den uddannelse, du var i gang med, da du startede med samtalerne?
 - o Ja
 - o Nej

(filter – hvis nej)

 - Er du i gang med en uddannelse nu?
 - Ja, stadig i gang med samme uddannelse
 - Ja, er i gang med en anden uddannelse
 - Nej

BILAG 4: FORANDRINGSTEORIER FOR PULJERNE

Herunder ses de overordnede forandringsteorier for de to puljer. For hvert projekt er der ligeledes som led i opstartsfasen blevet udarbejdet en forandringsteori.

Forandringsteori for pulje til opsporing og screening af unge på erhvervsuddannelser

FORANDRINGSTEORI - ERHVERVSUDDANNELSER

PULJENIVEAU

